

ἩΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἐνάτος

Συνδρομή ἑτησία : Ἐν Ἑλλάδι πρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἰναι ἑτήσιαι — Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως : Ὁδὸς Σταδίου, 6.

2 Μαρτίου 1880

Σφραγὶς
ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΙΟΥ ΠΑΤΜΟΥ

Κατὰ τὸν Φεβρουάριον μῆνα τοῦ 1830 ἔτους ἡ νῆ-
σος Πάτμος ἀπετέλει μέρος τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος.
Ἀπεκόπη δὲ ἀπὸ τῆν ὀλομέλειαν συνεσιῶ τῆς ὀροθε-
σίας ἦν, διὰ τῶν ἐν Λονδίῳ πρωτοκόλλων (3 Φεβρ.
1830, ἀριθ. 23, 24 καὶ 25, — 20 Φεβρουαρίου 1830,
ἀριθ. 26, — 26 Φεβρ. 1830, ἀριθ. 27, — 6 Ἀπριλίου
1830, ἀριθ. 28, — καὶ 14 Μαΐου 1830, ἀριθ. 29),
διέγραψαν αἱ τρεῖς σύμμαχοι Δυνάμεις ὀροθεσίας, δυ-
νάμει τῆς ὁποίας ἐκ μὲν τῶν Ἀνατολικῶν
Σποράδων ἀπεκόπησαν πρὸς τῇ Πάτμῳ καὶ ἡ
Σάμος, ἡ Κάλυμνος, ἡ Λέρος, ἡ Ἰκαρία, καὶ τὰ ταύ-
ταις παρακείμενα νησιῖδα ἐκ δὲ τῶν Νοτίων
Κυκλάδων, ἡ Ἀστυπαλαῖα, ἡ Κάσος, ἡ Κάρπα-
θος, καὶ τὰ ταύταις παρακείμενα νησιῖδα.

Τῇ 20 Φεβρουαρίου 1880. Α. Ζ. ΜΑΜΟΥΚΑΣ

Ἀναμνήσεις ἐκ τοῦ βίου τοῦ

ΛΕΩΝΙΔΑ ΠΑΛΑΣΚΑ

ἀποθανόντος τῇ 26[14] Ἰανουαρίου 1880.

Ἀξιότιμε κύριε Συντάκτα,

Λιχθάνων ἀφορμὴν ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ πο-
λυθρηνήτου Α. Παλάσκα, ἀνακοινῶ ὑμῖν ὀλίγα
τινά ἐκ τοῦ βίου του ὡς δείγμα τῆς πλήρους σε-
βασμοῦ πρὸς τὸν ἄνδρα ἀναμνήσεώς μου. Αἱ ἀ-
νακοινώσεις δὲ αὐταί, ἀναγόμεναι ὄλως εἰς τὰς
προσωπικὰς μου μετὰ τοῦ θανόντος σχέσεις, δὲν
ἔχουσι βιογραφικὴν ἀξίαν, ἀλλ' ἀπλῶς σκοποῦσι
νὰ ἐκδηλώσωσι τὴν εὐλαβῆ ὑπόληψιν, ἣν ἐσχη-
μάτισα περὶ τοῦ ἀνδρός, ὑπόληψιν, ἣν καὶ ἄλλοι
βεβαίως ἔτρεφον περὶ αὐτοῦ, καὶ ἥτις ἤδη ἀνα-
νεοῦται, ὅτε ὁ παρεμβληθεὶς ἀπηνῆς θάνατος
προκαλεῖ τὴν δρόμῳ καὶ σοβαρὰν ἐντύπωσιν,
τὴν συμμετέχουσαν τοῦ γενικοῦ αἰσθήματος.

Ὁ Παλάσкас ἦτο ἀνὴρ κατέχων εἰς ἀνώτα-
τον βαθμὸν τὰς κοινὰς μετρίας ιδιότητας τῆς

καλουμένης ἀνωτέρας ἀναπτύξεως. Εἰς ἄλλους
βεβαίως ἀπόκειται νὰ παραστήσωσι τὸν ἄνδρα,
οἷος ὑπῆρξε κατὰ τὸ ἰδιαίτερον αὐτοῦ ἐπάγγελ-
μα, τί ἔπραττε, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐνταῦθα θέ-
λω περιορισθῆ εἰς τὸν στενὸν γῶρον τῶν προσω-
πικῶν ἐντυπώσεων, εἰς τὴν ἀνύψωσιν καὶ ἀκρι-
βῆ ἐκτίμησιν τοῦ ἀνδρός, ὅστις πρὸς τῷ πλήθει
τῶν ἰδίων αὐτῷ καὶ πλείον ἢ ἐγκυκλοπαιδικῶν
γνώσεων συνήνου σπανίαν ἐνεργητικότητα καὶ
δραστικότητα.

Τὸν Παλάσκαν ἐγνώρισα κατὰ πρῶτον τὸν
Φεβρουάριον τοῦ 1866, καθ' ὃν χρόνον ἀπέστει-
λεν ἡ κυβέρνησις εἰς Θήραν ἐπιτροπὴν πρὸς διε-
ρευνῆσιν τῶν αὐτόθι ἠφαιστειῶν φαινομένων.
Ἀπὸ τοῦ πλοῦ δὲ ἤδη πρὸς τὴν Θήραν, κατὰ
τὴν πρῶτην ἑναστρον νύκτα, ὅτε ἐπὶ τοῦ κατα-
στρώματος τῆς Ἀγροέσεως ἐνησχολούμην εἰς
ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις, ἐπλησίασε πρὸς ἐμὲ
ὁ Παλάσкас, ἐκ δὲ τῆς μετ' αὐτοῦ συνδιαλέ-
ξεως ἀνεγνώρισα πάραυτα, ὅτι εἶχε γνώσεις
περὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων πολλῶν πλείονας
τῶν ἀναγκαιουσῶν εἰς ἄνδρα ναυτικόν. Ἀπαν-
ταχοῦ ἦτο καλῶς κατηρτισμένος, εἴτε προκει-
μένου περὶ τῶν φαινομένων τοῦ κόσμου τῶν ἀ-
πλανῶν ἀστέρων, εἴτε περὶ μικροῦ τινος τμή-
ματος τοῦ σύμπαντος, ὅπερ ἡμεῖς καλοῦμεν «ἡ-
μέτερον σύστημα». Ἐγνώριζε δὲ πάντα οὐχὶ
μόνον ἐξ ἀναγνώσεων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἰδίων πα-
ρατηρήσεων. Τὰ μέγιστα δὲ ἐξεπλάγην ὅταν
παρετήρησα ὅτι παρεκολούθησε διερευνῶν ἐγγύ-
τατα καὶ ἐξ ἰδίας ὁρμῆς τὴν ἐναλλαγὴν τῆς
ἐντάσεως τοῦ φωτός μεταβλητῶν τινῶν ἀστέ-
ρων οἷοι ὁ Ἄλγολ (ἡ κεφαλὴ τῆς Μεδοῦσης) καὶ
ἡ Mira Ceti, ἐν χρόνῳ μάλιστα καθ' ὃν μάλισ
ἐν Εὐρώπῃ εἶχον ἀρχίσει αἱ βαθεῖαι ἐπιστημονι-
καὶ σπουδαὶ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὑπὸ
τοῦ Argelander, Heis καὶ ἄλλων.

Δὲν ἐδέσμευε δὲ αὐτὸν ἡ σπουδὴ μόνον τῶν
πλουσίων εἰς ἐντυπώσεις οὐρανίων σωμάτων,
ἀλλὰ καὶ ἔμφυτος καὶ λίαν ἀνεπτυγμένη μα-
θηματικὴ εὐφυΐα ὤθει αὐτὸν πρὸς σπουδὴν, πλὴν
τῶν ναυτικῶν προβλημάτων, εἰδικῶς τῆς θεω-
ρίας τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν. Καὶ τὴν με-
τεωρολογίαν δὲ περιέκλειε τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ,
καὶ τὴν ὑπὸ ὅλας τὰς ἐπόψεις ἐρευνᾶν τῶν ὠ-
κεανῶν, ὅπως π.χ. ὁ Maury κατὰ πρῶτον ἐ-
πειράθη, καὶ τὰ προβλήματα τῶν ἰσοβάχιων,

της παλιγγόσιας και της ἀμπώτιδος. Ἦτο δ' ἐπιδεικτικῶς καὶ εἰς τὸν χειρισμὸν ἀστρονομικῶν ναυτικῶν ἐργαλείων.

Ὁ Παλάσκας ἦτο ἐπίσης παρεσκευασμένος καὶ πρὸς οἰανδήποτε διεύθυνσιν καὶ ἂν ἐτρέπετο ὁ ἐπιστημονικὸς διάλογος. Καίτοι δὲ λίαν ζωηρὸς ἐν τοῖς σπουδαίοις πράγμασιν ἐγνώριζε τὴν σπανίαν τέχνην «τοῦ ἀκούειν». Δὲν ἀπεταμίευσε δὲ ὀλιγώτερα ἐκ τοῦ ἐν Εὐρώπῃ μακροῦ βίου, ἐν μέσῳ τοῦ τὰ μάλιστα ἀνεπτυγμένου πολιτισμοῦ, ἢ ὅσα ἐκ τοῦ θησαυροῦ, ὃν παρέσχον αὐτῷ αἱ μεγαλοπρεπεῖς καὶ ἐναλλασσόμεναι εἰκόνας τῆς φύσεως κατὰ τὸν μακροχρόνιον αὐτοῦ περὶ τὴν γῆν περίπλουν.

Ὅταν ὁ Παλάσκας ἐπεχείρησε τὴν πρώτην αὐτοῦ περὶ τὸν κόσμον θαλασσοπλοίαν ἦτο εἰσέτι νέος. Κατὰ πρῶτον ἀφίκετο εἰς τὰς Καναρίους νήσους, μετὰ πολλῶν δὲ συντροφῶν ἐπεχείρησε τὴν ἀνάβασιν τοῦ Pico de Teyde, τοῦ μεγάλου ἡφαιστείου τῆς Τενερίφικ. Ἡ ἀνάβασις κατορθώθη, ἢ δὲ διαύγεια καὶ ἡ λαμπρότης τοῦ οὐρανοῦ ἀντήμειψαν τοὺς πόρους καὶ τὰς ταλαιπωρίας τῆς πορείας. Ὁ Παλάσκας τότε ἰστάμενος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ 4,000 μέτρων ὑψήλου ὄρους δὲν ἠρκέσθη μόνον εἰς τὴν ἀπλὴν ἄφατον εὐχαρίστησιν τοῦ μεγαλοπρεποῦς πανοράματος τοῦ ὠκεανοῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς θεωρίας ἐκείνης ἐσκέφθη ἐν πρόβλημα. Ἡ μακρόθεν φαινόμενη ἀφοριστικὴ γραμμὴ τῆς θαλάσσης «ἀνερχομένη» κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Χουμβόλδου «ἐν τῇ ἀμετρήτῳ αὐτῆς ἐκτάσει ἀπὸ τοῦ πλείον ἢ μαντευσμένου εὐμεγέθους ὀρίζοντος¹» διήγειρεν ἐν αὐτῷ τὴν ιδέαν τοῦ νὰ ὀρίσῃ μαθηματικῶς τὸ σχῆμα τῆς καμπῆς ἐκείνης τοῦ ὀρίζοντος, ἥτις δὲν προέρχεται ἀπὸ τῆς καθαρᾶς σφαιροειδοῦς τῆς γῆς ἡμῶν μορφῆς, ἀλλ' ἐκ τοῦ διὰ τῆς πρὸς τοὺς πόλους ἀποπλατυνάσεως σφαιροειδοῦς² καὶ δι' εὐρῆ καὶ μεθοδὸν πρὸς πρακτικὸν δι' ἐργαλείων προσδιορισμὸν τῆς οὐσίας τοιούτων καμπύλων γραμμῶν. Τὸ παράδειγμα τοῦτο δεικνύει ἡμῖν τὴν εἰς μέγαν βελθὸν ἀνεπτυγμένην σπανίαν διάνοιαν τοῦ νεαροῦ ναυτικοῦ.

Ἄλλ' ἐπανελάθωμεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν πρὸς ἔρευναν τοῦ ἡφαιστείου τῆς Θήρας.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἄμα φθάσα εἰς Θήραν (Φεβρ. 1866) καὶ ἰδοῦσα τὰ μέχρι τότε ἥρεμα καὶ ἀκίνδυνα ἡφαιστειώδη φαινόμενα, ἔμεινεν ἐπὶ τῆς «Ἀφροέσεως». Ἐγένετο σχέδιον τῶν ἐργασιῶν, εἰς ἕκαστον δ' ἀνετέθη νὰ διεξαγάγῃ τὸ ἔργον ἕπερ ἀνέλαθε. Ἐπειδὴ δ' ἐγὼ συμπεριέλαθον μετ' ἐμαυτοῦ ὀλίγισα μόνον καὶ ἀτελῆ ἐργαλεῖα, περιωρίσθην εἰς γενικὰ παρατηρήσεις καὶ εἰς τοπογραφικὰ καὶ ὑψομετρικὰ μελέτας, τούτου δ' ἐνεκα ἐθεώρησα ὡς εὐτυχῆ συμπτῶσιν τὴν πρόθυμον εὐθύς συναρωγὴν τοῦ Παλάσκας, ὅστις

1. Ἐκφρασις τοῦ Humboldt, Ausichten der Natur, σ. 364 ἐκδόσις τοῦ 1849.

προσνήχθη νὰ μὲ ὑποστηρίξῃ τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὰς ἐργασίας μου. Εἶχε δὲ συμπαραλάβει τὰ ναυτικὰ αὐτοῦ ἐργαλεῖα, τὸν κύκλον τοῦ Βόρδα (cercle de Borda) σπουδαῖον ἐργαλεῖον πρὸς καταμετρήσεις, διὸ ἀμέσως συμφωνήσαμεν εἰς τὸ σχέδιον τῶν ἐργασιῶν μας. Ἐνεκα τούτου καὶ τὸ πλείστον καὶ ἀκριβέστερον τῶν παρατηρήσεων ὡς πρὸς τὴν τοπογραφίαν, τὸ ὕψος, τὸ βάθος, καὶ τὰς γωνίας ὀφείλεται εἰς τὴν ἀκαταπόνητον δραστηριότητα τοῦ Παλάσκας, ὅστις καὶ κατὰ τὸ ταξιδίον ἐτι ὥριζε πάντα ταῦτα ὀριστικῶς.

Τῇ 20[8 Φεβρουαρίου ἐπῆλθεν ἡ πρώτη τρομερὰ καταστροφὴ τοῦ νέου ἡφαιστείου. Ἡ ἐπιτροπὴ εὐρίσκειτο τότε βορειότερον τούτου 200-300 μέτρα μακρὰν, θεωμένη καὶ ἰγνογραφοῦσα. Ὁ Παλάσκας ὅμως δὲν ἦτο παρὼν, ἀλλ' εὐρίσκειτο τέταρτον ὥρας βορειότερον ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς βραχέως ὄχθης τῆς Μικρᾶς Καϋμένης ἀπὸ σχολημένους εἰς καταμετρήσεις τοῦ ἡφαιστείου. Ἐκεῖ δ' ἐγένετο μάρτυς τοῦ φρικαλέου φαινομένου, ὅπερ ὑψοῦτο πρὸ αὐτοῦ, συγχρόνως δὲ κατείχετο ὑπὸ φόβου ἐκ τῆς κινδυνώδους θέσεως εἰς ἣν εὐρίσκειτο, καὶ ἐκ τῶν σκέψεων περὶ τῆς τύχης τῶν συναδέλφων του, οὓς ἐθεώρει ὡς ἀπολωλότας. Ἐκεῖ ἰστάμενος ἀβουήθητος, ἐν μέσῳ τῆς πυκνῆς χαλαζόβολίας τῶν διαπύρων λίθων ἐτραυματίσθη τὴν δεξιάν χειρὰ ὑπὸ διαπύρου ὀγκώδους λίθου, ἀλλὰ δὲν ἀφῆκε ἀπὸ τῶν χειρῶν τὸ ἐργαλεῖον τῶν καταμετρήσεων. Ὅταν δὲ παρῆλθεν ὁ μέγας κίνδυνος, ἐπέβη τῆς πλησίον λέμβου καὶ μετὰ δύο ναυτῶν προσῆλθεν εἰς τὸ παρκειμένον καίμενον πλοῖον, οὗτινος ὁ πλοίαρχος πρὸ μικροῦ εἶχε φωνεῖν ὑπὸ μεγάλου τεμαχίου λάσας. Εἶτα ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς «Ἀφροέσεως», ἣν ὁ πλοίαρχος καὶ τὸ πλήρωμα γενναίως καὶ ψυχροαίμως κατὰ τὸν ὑψίστον κίνδυνον ἠλευθέρωσαν τῆς δεινῆς αὐτῆς θέσεως, ἐνταῦθα δὲ ἀδιαφορῶν περὶ τῆς πασχούσης αὐτοῦ χειρὸς ἐπρόνοιε ν' ἀναζητῆ τοὺς διεσκορπισμένους, ἀλλ' ἐπίσης προσβληθέντας ὑπὸ τοῦ ἡφαιστείου συναδέλφους του.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ὁ Παλάσκας μεταβάς εἰς τὴν νῆσον Θήραν πρὸς ἱασιν τῆς χειρὸς του ἐπεδόθη καὶ πάλιν εἰς νέας παρατηρήσεις. Οὕτω δὲ κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς 21[9 Φεβρουαρίου ἐμέτρησε τὸ ὕψος τῆς ἀτμώδους καὶ τεφρώδους στήλης τοῦ ἡφαιστείου, οὗτινος τὰς μεγαλοπρεπεῖς ἐκρήξεις ἡμεῖς αἱ ἕτεροι ἐθεώμεθα ἐν τῷ λιμένι «Ἀθηνίδ».

Οὐδεμίαν δὲ ἡμέρα παρῆλθε καὶ κατὰ τὰς ἐπομένας ἅ ἐβδομάδας, καθ' ἣν ὁ Παλάσκας δὲν ἠσχολήθη εἰς ναυτικὰ καὶ γεωγραφικὰ καταμετρήσεις, ἐνίοτε καὶ ἐν ὅλαις δυσχερεστάταις περιστάσεσιν οὔτε κατέλιπεν ἀπλήρωτον οἰανδήποτε ἐπιθυμίαν, ἣν τῷ ἀνεκοίνουν³ μόλις π.χ. ἤκουσεν ὅτι ἐθεώρουν ὡς εὐχῆς ἔργον τὸν ἡμε-

ρήσιον προσδιορισμὸν τοῦ χρόνου ἐπιτοπίως, πάραυτα παρεσκευάσεν ἠλιακὸν ὥρολόγιον, προσηρμοσμένον ἐπὶ τοῦ τόπου ἐν ᾧ τότε ἐν Θήρᾳ ὤκοιτο, ὅπερ τόσῳ ἦτον ἀκριβές, ὥστε ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἠλιακοῦ ἐκείνου ὥρολογίου καὶ τοῦ ἀπ' εὐθείας ἀστρονομικοῦ προσδιορισμοῦ μόλις ἦτο ἐνίοτε 15-20 δευτερολέπτων. Ἐκ διαφορῶν δὲ σημείων τῆς νήσου κατεμέτρα ὁ Παλάσκας ἀκριβεῖς γωνίας πρὸς ἐξελεγκτῶν τῶν ἐρευνητῶν Ἀγγλων, ὡς εἰκός, δὲ εὐρα μεγίστην συμφωνίαν πρὸς τὰς ἰδίας παρατηρήσεις. Ὁ διακεκριμένος πλοίαρχος Mansel, Ἀγγλος ἀξιωματικὸς (διατρίβων νῦν ἐν Χαλκίδι) εἶχε καταμετρήσει πρότερον ἀκριβέστατα τὴν νῆσον Θήραν. Εἰς αὐτὸν δ' ἀντίκει καὶ ὁ μέγας χάρτης, ὃν ἐξέδοτο τὸ ὑδρογραφικὸν γραφεῖον.

Ὁ Παλάσκας κατεφαίνετο ἀπανταχοῦ ὡς ἀνθρωπος πολυμαθῆς καὶ δράστης. Καὶ ὁσάκις δὲ ἐνίοτε ἐπρόκειτο περὶ βαρειῶν ἀσχολιῶν ἐπεχείρει τὸ ἔργον μετὰ ζήλου, ὅπως π.χ. ὅταν, πρὸς διευκόλυνσιν ἡμῶν, κατεσκευάσε μετὰ τῶν ναυτῶν τοῦ πλοίου ὁδὸν ἐννεάωρον, ζητοειδῆ, ἐπὶ τοῦ τεφρώδους κόνου τῆς Νέας-Καμένης καὶ βραδύτερον κατὰ τὰς βολιδοσκοπήσεις τοῦ βάρους τῆς θαλάσσης (soundings) τὰς μετρήσεις τοῦ ἡφαιστείου αὐτοῦ καὶ πρὸς βορρᾶν τῆς νήσου εἰς τὸ Κολοῦμβον, ἐνθα ἐν ἔτει 1650 ἐγένετο ἡ μεγάλη ὑποθαλάσσιος ἐκρήξις. Ὅπως δὲ ἐξέφρασα καὶ ἐν τῷ ἔργῳ μου περὶ τοῦ ἡφαιστείου, ὁ Παλάσκας ἔσχε τὸ σπουδαιότατον μέρος τῶν τοπογραφικῶν προσδιορισμῶν ἐν ταῖς ἐργασίαις τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς διερεύνησιν τοῦ ἡφαιστείου τῆς Θήρας.

Βραδύτερον διετέλεσα μετὰ τοῦ Παλάσκας, καίτοι οὐχὶ συχνά, ἐν ἐπιστημονικῇ συναφείᾳ. Ἦρχετο πρὸς ἐμὲ δις ἢ τρίς τοῦ ἐνιαυτοῦ, τότε δὲ ὁ διάλογος παρετεινετο ἐπὶ μακρὸν χρόνον, περιστροφόμενος ἐπὶ ναυτικῶν ἰδίων ἀστρονομικῶν καὶ γεωγραφικῶν θεμάτων. Ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας περιστάσεις ἀνεγνώριζε τις τὴν μεγάλην αὐτοῦ πολυμαθειαν. Εἶχεν ἀναγνώσει ἐν πρώτοις τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς⁴ ἐγνώριζε τοὺς ποιητὰς καὶ τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα τῶν τότε Ἑλλήνων. Ἐπειδὴ δ' ἐγνώριζεν ἐντελῶς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, ἐπὶ τοσοῦτον δὲ τὴν γερμανικὴν καὶ ἰταλικὴν ὥστε νὰ ἐννοῇ ἐπαρκῶς τὰ τετυπωμένα, ἐπεθεώρει καὶ τὴν νεωτέραν ἐπιστήμην, καὶ διετέλει ἀδικαίως ἐν γνώσει ἀπάσης τῆς ἐπιστημονικῆς κινήσεως.

Αἱ ἐξωτερικαὶ ὅμως περιστάσεις οὐδὲ ὀλίγον ἐνετέλεσαν ὅπως στραφῶσιν αἱ ἐξοχοὶ διαθέσεις τοῦ Παλάσκας κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ εἰς σφαίρας ὑψηλοτέρας. Προσεκλήθη δὲ ὑπὸ τοῦ θανάτου καθ' ἂν χρόνον αἱ ἰσχυρότεροι τῶν δυνάμεων του εἶχον ἐξαντληθῆ.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα, ἅτινα ἀνωτέρω ἐχάραξα ἐκ τοῦ βίου τοῦ πολυκλαύστου Παλάσκας, ἐπι-

τραπήτωσαν εἰς φίλον ξένον πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς ἀγαθῆς ἰδέας περὶ τοῦ θανόντος καὶ πρὸς σοβάραν καὶ πιστὴν αὐτοῦ ἀνάμνησιν.

Ἀθήναι, Φεβρουάριος 1880. Dr S.F.J. SCHMIDT
[Μετάφρασις Σπ. Μηλιράκη]

Ὁ Ἐκτωρ Μαλό ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1830. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἀρχαῖος συμβολαιογράφος, ἐπιθυμῶν διὰ τὸ αὐτὸ στάδιον νὰ τὸν ἀναθρέψῃ, τὸν ἐπέμφε νὰ ἐκπαιδευθῆ εἰς Ῥουὰν καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Παρισίους. Μετὰ τὸ ἔτος τῶν γενικῶν ἐπιστημῶν εἰς τὸ πανεπιστήμιον, κατετάχθη ὁ νέος Μαλό εἰς τὴν νομικὴν σχολὴν, καὶ συγγρῶνως ὡς γραφεὺς παρὰ συμβολαιογράφῳ Ἄλλ' ὑπ' ἰσχυρᾶς κλίσεως πρὸς τὴν φιλολογοῖαν ἀστρηλατούμενος, κατέλιπε μετ' ὀλίγον καὶ νομικὴν σχολὴν καὶ συμβολαιογραφεῖον, καὶ ἤρχισε γράφειν εἰς μικρὰς ἐφημερίδας, δίδων σημειώσεις εἰς τοῦ Διδότου τὴν Βιογραφίαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνεδέχθη τὴν μουσικὴν ἐπιχείρησιν εἰς τὸν Γαλλικὸν Ἀλόφον. Ἀλλὰ καὶ μετὰ πάντα ταῦτα ἔργα του ἔμενον ἀφανῆς ἕτι, μέχρις οὗ εἰδημοσίευσε τοὺς Ἐραστάς (1859), πρῶτον μέρος μυθιστορήματος συγγεμένου ἐκ τριῶν σειρῶν, αἵτινες ὅμως ἔφερον τὸν τίτλον Τὰ ὄματα τοῦ Ἐρωτοῦ. Ἐρωτοῦ. Περὶ τοῦ βιβλίου τούτου πολλοὶ κριτοὶ ἔκρινε, καὶ πολλὰ περὶ αὐτοῦ ἐγένοντο ἐπικρίσεις. Μία ἐξ αὐτῶν ἡ τοῦ κ. Λεβαλλουά (Levallois) ἔλεγεν ὅτι «εἶνε βιβλίον φοβερῶς ἀληθές, ἰσχυρὸν, θαρραλέωτα καὶ φιλανθρωπώτατον». Τότε ὁ κ. Ρερουλότ, ἀρχόμενος τῆς ἐκδόσεως τῆς ἐφημερίδος τῆς ἐπιγραφομένης ἡ Κόνη Γνωμῆ, ἐπρότεινε εἰς τὸν νέον μυθιστοριογράφον νὰ γράφῃ διὰ τὴν ἐφημερίδα του τὰς φιλολογικὰς ἐπικρίσεις, καὶ προθύμως ὁ Μαλό ἐδέχθη τὴν πρότασιν¹ ἐδημοσίευσε δ' εἰς τὴν αὐτὴν ἐφημερίδα καὶ ἄλλο μυθιστόρημα, Τοὺς ἔρωτας τοῦ Ἰακώβου (1860), καὶ διάφορα ἄρθρα σπουδαία, ἐν οἷς διακρίνονται τὰ περὶ ἀνατροφῆς ὑπὸ σωματικῆν ἐπιψηφίαν, καὶ ἐπιστολιματικῆς πραγματικῆς περὶ τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας, δημοσιευθεῖσαι μετὰ ταῦτα καὶ εἰς βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον: Ὁ νόμος βίος ἐν Ἀγγλίᾳ (1862). Χάρην τὸν ἐφημεριδογραφικῶν καὶ κριτικῶν ἐργασιῶν του ὅμως δὲν παρημέλει ὁ Μαλό τὸ μυθιστόρημα, εἰς ὃ πρὸ πάντων διέλαμψεν ἡ ἰκανότης του, ὥστε καὶ σήμερον καταριθμεῖται μετὰ τῶν ἐπισημοτάτων μυθιστοριογράφων τῆς Γαλλίας. Ἐκ τῶν ἔργων του δὲ εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἐξάρει ὁ γαλλικὸς τύπος ἰδίως τὸν Docteur Claudé, ὅστις ἐδημοσίευσεν τὸ 1879, καὶ πολλὰς ἄλλεπαλλήλους ἔσχεν ἐκδόσεις. Τὸ τελευταῖον του δὲ μυθιστόρημα εἶνε Le bohémien tarageus, ἐκδιδόμενον ἤδη ἐν ἐπιφυλλίδι τοῦ γαλλικοῦ Αἰώνου.

Περὶ δὲ τοῦ ἐν μεταφράσει ἐνταῦθα ἐκδιδόμενου, ὁ δύνάται νὰ θεωρηθῆ ὡς τὸ ἄριστον τῶν ἔργων του, ἔδου τίνα κρίσιν ἐπέφερον ὁ διηγετικὸς Γραμματεὺς τῆς βραβευσάσης αὐτὸ Ἀκαδημίας κατὰ τὴν συνέδριον αὐτῆς τῆς 7 Ἀγούστου 1879, προεδρευομένην ὑπὸ τοῦ κ. Ιουλίου Σιμών.

Ἐπὶ περὶ τῶν λόγων, Κύριοι, περὶ δύο διαγωνισμῶν μοὶ μένει ἀκόμη νὰ σῆς ὁμιλήσω, περὶ τοῦ διαγωνισμοῦ τοῦ Μοντιὼν, ὑπὲρ οὗ εἰσὶ πάντοτε οἱ πολυαριθμοτάτοι τῶν ἀειλαωμένων, καὶ τοῦ ἀρχαιοτάτου πάντων, τοῦ πρὸ δύο ἑκατονταετηρίδων καὶ ἐπέκεινα ἰδρυθέντος ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ.

Ἐκατὸν εἴκοσι συγγραφεῖς, ὡν τινες πολλὰ συγγρῶνως βιβλία ἐπέβαλον, παρουσιάσθησαν ἐφέτος εἰς τὸν διαγωνισμὸν ὃν ἴδρυσεν ὁ κ. Μοντιὼν ὑπὲρ τοῦ χρησιμωτέρου εἰς τὴν ἡθὴ συγγράμματος. Δύο συγγράμματα, λίαν διάφορα ἀλλήλων κατὰ τὸ εἶδος ἂν ὄχι κατὰ τὸν σκοπὸν, κατέλαβον ἐπίσης τὴν πρώτην θέσιν, ἡ Ἰστορία τῆς Δουκίσεως Ἀγγιλλῶν ὑπὸ Βον-

νὰ Ἀθενᾶντε, καὶ τὸ μυθιστόρημα τοῦ κ. Ἐκτορος Μαλὸ τὸ ἐπιγραφόμενον Ἄνευ οἰκογενείας. Εἰς ἑκαστὸν ἐξ αὐτῶν ἀπονέμει ἡ Ἀκαδημία ἄθλον 2,500 φρ.—Ἀριστερῶν τὸ σύγγραμμά του εἰς τὴν θυγατέρα του, ὁ κ. Μαλὸ ἐκ προοιμίων ὑποδεικνύει ὅτι δὲν εἶνε τὸ μυθιστόρημα τοῦτο ἐκ τῶν περιγραφόντων τὰ χυδαῖα ἤθη ἢ τὴν κομψὴν κακοῦθιαν, καὶ ὅ οἱ πατέρες μακρύνουσι τῶν βλεμμάτων τῶν τέκνων των, οἱ δὲ συγγραφεῖς αὐτῶν ἐπιμελῶς ἀπέχουσι τοῦ νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν.

Τὸ μυθιστόρημα Ἄνευ οἰκογενείας εἶνε διασκεδαστικώτατον. λίαν ἐνδιαφέρον, ἤμερον ἠθικὴν προσέβου, τὴν τέρψιν ἐπιδικῶν τῆς νεολαίας, ἣν συγχρόνως ἀφελεῖ, δεικνύον αὐτῇ ἀνα πάσαν σελίδα πῶς, ὅταν ὁ χαρακτήρ εἶνε καλὸς ἐκ φύσεως, χρηστὴ ψυχὴ ἀντέχει εἰς τὰς συμφορὰς, καὶ ὑπερνικᾷ τὰς ἐναντιότητάς ὑφ' ἃς εὐκόλως φαίνεται ὅτι θὰ ἦτο νὰ καταβληθῇ.

Σ. τ. Δ.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἐκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ραγκαβῆ].

Τῆ ΛΟΥΚΙΑ ΜΑΛΟ.

Ὅτε ἔγραψον τὸ βιβλίον τοῦτο, σέ, τέκνον μου, εἶχον πάντοτε κατὰ νοῦν, καὶ τ' ὄνομά σου ἀδιακόπως μοι ἀνέβαινε εἰς τὰ χεῖλη.—Θὰ τὸ αἰσθανθῇ ἡ Λουκία τοῦτο;—Ὁ ἀρέσῃ τοῦτο εἰς τὴν Λουκίαν; Πάντοτε τὴν Λουκίαν. Ἀφ' οὗ τὸσάκις ἐπρόφερον τ' ὄνομά σου, πρέπει νὰ τὸ ἐγγράψω καὶ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν σελίδων τούτων. Δὲν ἤξεύρω τίς τύχη ταῖς ἐπιφυλάττεται! ἄλλ' οἷα δῆποτε καὶ ἂν ἦ, μοι παρέσχον ἡδονὰς ἀναξίτας πάσης ἐπιτυχίας,—τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ συλλογίζωμαι ὅτι δύνασαι νὰ τὰς ἀναγνώσῃς,—τὴν χαρὰν τοῦ νὰ σοὶ τὰς ἀναθέσω.

ΕΚΤΟΡ ΜΑΛΟ.

—

Εἰς τὸ χωρίον.

Εἶμαι παιδίον ἔκθετον.

Ἄλλὰ μέχρι τοῦ ὀγδόου ἔτους τῆς ἡλικίας μου, ἐνόμιζον ὅτι, ὡς ὅλα τὰ παιδιά, εἶχον καὶ ἐγὼ μητέρα, διότι ὅταν ἔκλαιον ὑπῆρχε γυνὴ ἣτις τόσον περιπαθῶς με ἐσφιγγε καὶ μ' ἐκούνει εἰς τὴν ἀγκαλίαν της, ὥστε ἔπαυον τὰ δάκρυά μου.

Ποτὲ δὲν ἐπήγαμον νὰ κοιμηθῶ εἰς τὴν κλίνην μου, χωρὶς ἡ ἰδία γυνὴ νὰ ἔλθῃ νὰ με φιλήσῃ, καὶ ὅταν τοῦ δεκαεμβοίου ὁ ἀνεμὸς ἐκόλληε τὴν χιόνα εἰς τὰ θαμβὰ ὑαλῖα τῶν παραθύρων μας, ἐλάμβανε τοὺς μικροὺς πόδας μου εἰς τὰς δύο τῆς χειρᾶς, καὶ μοι τοὺς ἐθέρμαινε ψάλλουσα μοι τραγοῦδιον, οὗ ἀνευρίσκω ἀκόμη εἰς τὴν μνήμην μου τὸν σκοπὸν καὶ μερικὰς ἐκ τῶν λέξεων.

Ὅταν ἐφύλαττον τὴν ἀγελάδα μας εἰς τὰ χορτόφυτα χεῖλη τῶν ὀδῶν, ἢ μεταξὺ τῶν θάμνων, καὶ ἐπῆρχετο βροχὴ καταιγίδος, ἐκείνη ἔτρεχε πρὸς ἐμέ, μ' ἐβίαζε νὰ καταφύγῃ ὑπὸ τὸ μάλλινον φόρεμά της, καὶ μ' ἐπροφύλαττε, καλύπτουσα ὑπ' αὐτὸ τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ὤμους μου.

Ὅταν δὲ εἶχον δυσανεξία τῆς ἡφελονείκου μετὰ τινος τῶν ἐμῆλικῶν μου, ἐκείνη πάλιν μοι ἐζήτηε νὰ τῇ διηγήθῃ τί μ' ἐλύπει, καὶ σχεδὸν

πάντοτε εὕρισκε λέξεις παρηγορίας καὶ μοι ἔδιδε δίκαιον.

Δι' ὅλα ταῦτα, καὶ διὰ πολλὰ ἄλλα ἀκόμη, διὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν μοι ὠμίλει, καθ' ὃν μ' ἐκύτταζε, διὰ τὰς θωπείας της, διὰ τὴν γλυκύτητα μεθ' ἧς μ' ἐπέπληττεν, ἐνόμιζον ὅτι ἦτον μήτηρ μου.

Ἰδοῦ δὲ πῶς ἔμαθον ὅτι ἦτον μόνον τροφός μου.

Τὸ χωρίον μου, ἡ ὀρθότερον τὸ χωρίον ὅπου ἀνετρεφόμεν, διότι ἐδικόν μου χωρίον δὲν εἶχον, δὲν εἶχον τόπον γεννήσεως, ὡς δὲν εἶχον πατέρα οὐδὲ μητέρα, τὸ χωρίον τέλος ὅπου διῆλθον τὴν παιδικὴν ἡλικίαν μου, ὀνομάζεται Καβανόν, καὶ εἶναι ἐν τῶν πτωχοτέρων τοῦ κέντρου τῆς Γαλλίας.

Πρόσρχεται δὲ ἡ πτωχεία τοῦ αὐτοῦ οὐχὶ ἐκ τῆς ἀπαθείας ἢ τῆς ἀνηθίας τῶν κατοίκων του, ἀλλ' ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ εἰς ἄφορον χώραν. Ἡ γῆ του εἶναι ἀβαθὴς, καὶ δὲν δύναται νὰ φέρῃ καρπὸν ἀφθονον ἀνευ λιπασμάτων· ταῦτα δὲ δὲν ὑπάρχουσι. Διὰ τοῦτο ὀλίγοι μόνον ἀγροὶ καλλιεργοῦνται, ἢ ἐκαλλιεργοῦντο ἐκεῖ τότε, πανταχοῦ δ' ἐξετείνοντο χέρσοι πεδιάδες, φέρουσαι μόνον ἐρείκας καὶ σπάρτα. Μετὰ δὲ τὰς χέρσους γαίας ἔπονται πεδιάδες ὑψηλαὶ καὶ λεπτόγαυοι, εἰς ἃς πνέουσι δριμυεῖς ἀνεμοὶ, ἐμποδίζοντες τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σπανίων αὐτῶν δένδρων, ὧν οἱ κλάδοι νοσηρῶς συστρέφονται καὶ κυρτοῦνται.

Ὡραῖα δένδρα ἐκεῖ δὲν εὕρισκονται, ἀλλὰ κάτω, εἰς τὰς πτωχὰς τοῦ ἐδάφους, παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν, εἰς μικρὰς εὐφόρους ἐκτάσεις, ἐκεῖ φύονται εὐρωστοὶ κασταναῖαι ἢ δρυεῖς.

Εἰς μίαν τῶν πτωχῶν τούτων, εἰς τὰς ὄχθας ῥυακίου οὗ τὸ σπεῦδον κύμα χύνεται εἰς ἓνα τῶν ὀμβρόρων τοῦ Λήγηρος, ἔδρυνται ὁ οἶκος ὅπου ἔζησα τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἡλικίας μου.

Μέχρι τοῦ ὀγδόου μου ἔτους δὲν εἶδον ἄνδρα εἰς τοῦτον τὸν οἶκον. Ἡ μήτηρ μου ὅμως δὲν ἦτον γῆρα· ἀλλ' ὁ σύζυγός της ἦτον λιθοξόος, καὶ, ὡς πολλοὶ ἐργάται συντοπίται του, ἐργάζετο εἰς Παρίσιον, ὅθεν δὲν εἶχεν ἐπιστρέφει ἀφ' οὗτο ἤμην εἰς ἡλικίαν νὰ ἰδῶ καὶ νὰ ἐννοήσω τὰ περὶ ἐμέ. Ἐνίοτε μόνον ἐστελλεν εἰδήσεις του εἰς τὸ χωρίον διὰ τινος συντρόφου του ἐπιστρέφοντος.

— Μάνα Βαρβερίνα, ὁ ἴδικός σου πηγαίνει καλά. Με παρήγγειλε νὰ σ' εἰπῶ ὅτι δὲν λείπει ἡ ἐργασία, καὶ νὰ σὲ δώσω αὐτὰ τὰ χρήματα. Θέλεις νὰ τὰ μετρήσῃς;

Τίποτε περισσότερον. Εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν ἀρκεταὶ ἦσαν αὐταὶ αἱ εἰδήσεις· ὁ νοικοκύρης της ἦτον ὑγιής· ὑπῆρχεν ἐργασία· ἐκέρδιζε τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

Τὸ ὅτι ὁ Βαρβερίνας ἔμενε τόσον καιρὸν εἰς τὰ Παρίσια δὲν σημαίνει ὅτι δὲν εἶχε καλὰ μετὰ τὴν γυναῖκά του. Ἡ ἀπουσία του δὲν προήρ-

χετο ἐκ διαφωνίας. Κατοικοῦσεν εἰς τὰ Παρίσια διότι ἐκεῖ εὕρισκεν ἐργασίαν· τίποτε περισσότερον. Ἀφ' οὗ ἐγῆρασκε, θὰ ἤρχετο νὰ κατοικήσῃ πλησίον τῆς γαίας γυναικός του, καὶ τὰ χρήματα ὅσα εἶχον συνάξει θὰ τοὺς ἔσωζον ἀπὸ τῆς πείνας, ὅταν ἡ ἡλικία θὰ τοῖς εἶχεν ἀφαιρέσει ὑγείαν καὶ δύναμιν.

Μίαν ἡμέραν τοῦ νοεμβρίου, ἄνθρωπος ὃν δὲν ἐγνώριζον, πρὸς τὸ ἐσπέρας ἐστάθη ἐμπρὸς εἰς τὸν περίβολον τῆς οἰκίας μας. Ἐγὼ ἤμην εἰς τῆς θύρας μας τὸ κατώφλιον, καὶ κατεγινόμεν εἰς ἐν δέμα φουγάνων. Χωρὶς ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν, ἐκύτταζεν ὑπεράνω τῆς φραγῆς, καὶ ἀτενίζων με, με ἠρώτησεν ἂν δὲν κατοικῆ ἐκεῖ ἡ μάνα Βαρβερίνα.

Τῷ εἶπον νὰ εἰσέλθῃ.

Τότε ἐσπρωξε τὴν θύραν, ἣτις ἔτριξε καὶ ἀνοίχθη, καὶ βραδέως βαδίζων ἐπροχώρησε πρὸς τὴν οἰκίαν.

Ποτὲ δὲν εἶχον ἰδεῖ ἄνθρωπον τόσον λασπωμένον. Πλάκες πηλοῦ, ἀλλαι ὑγραὶ ἀκόμη, ἀλλαι στεγναὶ πρὸ πολλοῦ, τὸν ἐκάλυπτον ἀπὸ ποδῶν μέχρι κεφαλῆς, καὶ προφανὲς ἦτον ὅτι πολλὰς ὥρας ἐπεριπάτησεν εἰς κακοὺς δρόμους.

Ὅταν ἤκουσε τὴν φωνὴν μας, ἤλθεν ἡ μάνα Βαρβερίνα, καὶ ὅταν ἐκεῖνος διήρχετο τὸ κατώφλιον, εὐρέθη ἐμπρὸς του.

— Φέρω εἰδήσεις ἀπὸ τὰ Παρίσια, τῇ εἶπε.

Ἄπλαϊ ἦσαν αἱ λέξεις αὐταὶ, καὶ πολλὰκις εἶχόμεν ἀκούσει τὰς ἰδίας· ἀλλ' ὁ τόνος καθ' ὃν τὰς ἐπρόφερε δὲν ὁμοιάζεν ἐκεῖνον καθ' ὃν ἔλεγον· «Ὁ ἴδικός σου πηγαίνει καλά· δὲν λείπει ἡ ἐργασία».

— Θεέ μου! ἀνέκραξεν ἡ μάνα Βαρβερίνα. Κακὸν ἦλθεν εἰς τὸν Ἰερώνυμον.

— Αἱ! ναὶ λοιπόν. Δὲν πρέπει ὅμως ν' ἀρρωστήσῃς ἀπὸ τὸν φόβον σου. Ὁ νοικοκύρης σου ἐπληρώθη. Τοῦτο εἶναι ἡ ἀλήθεια· μόνον δὲν ἀπέθανεν. Ἴσως ὅμως θὰ μείνῃ ἀκρωτηριασμένος. Κατὰ τὸ παρὸν εἶναι εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Εἶχα τὴν κλίνην πλησίον του, καὶ ἐπειδὴ ἐπέστρεφα εἰς τὴν πατρίδα, με ἐπεφόρτισε νὰ σοὶ τὸ εἰπῶ ὅταν περάσω ἀπὸ ἐδώ. Δὲν ἤμπορῶ νὰ σταθῶ· ἔχω ἀκόμη τρεῖς ὥρας δρόμον, καὶ ἐνωρὶς νυκτῶν.

Ἡ μάνα Βαρβερίνα ὅμως, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ μάθῃ λεπτομερείας, παρεκάλεσε τὸν ἄνθρωπον νὰ μείνῃ εἰς τὸ δεῖπνον. Οἱ δρόμοι ἦσαν κακοὶ· διεδίδετο ὅτι λύκοι εἶχον φανῆ εἰς τὰ δάση. Ἐμποροῦσε ν' ἀναχωρήσῃ αὐρῖον, τὴν πρωΐαν.

Ἐκάθησε λοιπὸν ἐκεῖνος εἰς τὴν γωνίαν τῆς ἐστίας, καὶ μεταξὺ τρώγων μᾶς διηγήθη πῶς συνέβη ἡ δυστυχία. Τὰ ἱκρίωματα οἰκοδομῆς εἶχον πέσει καὶ σχεδὸν συντόψει τὸν Βαρβερίνον· ὁ ἐργολάβος ὅμως, ἀποδείξας ὅτι δὲν εἶχεν αἰτίαν νὰ εἶναι εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐπληρώθη, ἤρναίτο νὰ τῷ δώσῃ αἶαν δῆποτε ἀποζημίωσιν.

— Δὲν ἔχει τύχην, ἐξηκολούθησεν· ὁ δυστυχὴς Βαρβερίνας δὲν εἶχε τύχην. Ἄλλοι πανηροὶ θὰ εὕρισκαν αὐτὴν τὴν ἀφορμὴν διὰ νὰ πλουτήσουν· ὁ ἴδικός σου ὅμως τίποτε δὲν θὰ λάβῃ.

Καὶ ἐν ᾧ ἐστέγωνε τὰς περισκελίδας του, ὧν τὰ ἄκρα εἶχε σκληρύνει ἡ ξηρὰ λάσπη, ἐπανελάμβανε τὰς λέξεις· «δὲν ἔχει τύχην» μετ' εἰλικρινοῦς θλίψεως, ἣτις ἀπαδείκνυεν ὅτι ὁ ἴδιος προθύμως θὰ ἠκρωτηριάζετο ἂν ἐκ τούτου ἐλάμβανεν ἀφορμὴν καλοῦ κέρδους.

— Ὅμως, εἶπε τελειῶν τὴν διήγησίν του, τῷ ἔδωκα τὴν συμβουλήν νὰ κινήσῃ δίκην κατὰ τοῦ ἐργολάβου.

— Δίκην; Χρειαζόνται πολλὰ ἔξοδα.

— Ναί, ὅμως ὅταν κερδήσῃς!

Ἡ μάνα Βαρβερίνα εἶχε πολλὴν ἐπιθυμίαν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ Παρίσια. Ἀλλὰ τοιαύτη ὁδοιπορία ἦτον φοβερὰ ὑπόθεσις, καὶ τόσον πολυέξοδος!

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐπήγαμεν εἰς τὸ χωρίον νὰ συμβουλευθῇ τὸν ἱερέα. Αὐτὸς δὲ δὲν ἠθέλησε ν' ἐπιπέσῃ ν' ἀναχωρήσῃ πρὶν μάθῃ ἂν ἤμπαρῆ νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τὸν ἄνδρα της. Ἐγραψεν ἐπομένως εἰς τὸν ἐφημέριον τοῦ νοσοκομείου ὅπου ὁ Βαρβερίνας ἐνοσηλεύετο, καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας ἔλαβε τὴν ἀπάντησιν, ὅτι ἡ μάνα Βαρβερίνα δὲν ἔπρεπε νὰ κινήσῃ, ἀλλὰ νὰ στείλῃ τ' ἀναγκαῖα χρήματα εἰς τὸν ἄνδρα της, διότι αὐτὸς ἐμελλε νὰ κινήσῃ δίκην κατὰ τοῦ ἐργολάβου ὑφ' ὃν ὑπηρετοῦσεν ὅταν ἐπληρώθη.

Αἱ ἡμέραι καὶ αἱ ἐβδομάδες παρήρχοντο, καὶ ἐνίοτε μᾶς ἤρχοντο γράμματα καὶ ἐζήτησαν χρήματα πάντοτε. Τὸ τελευταῖον, μᾶλλον κατεπαῖγον τῶν λοιπῶν, ἔλεγεν ὅτι ἂν χρήματα πλέον δὲν ὑπῆρχον, ἔπρεπε νὰ πωλήσωμεν τὴν ἀγελάδα.

Ὅστις ἐζησέ ποτε εἰς τὴν ἐξοχὴν μεταξὺ χωρικῶν ἐκεῖνος μόνος ἤξεύρει πόσας θλίψεις, πόσων συμφορῶν ἐγκλείουσιν αἱ τρεῖς αὐταὶ λέξεις: «πώλησις τῆς ἀγελάδος».

Διὰ τὸν φυσιολόγον ἡ ἀγελάς εἶναι ζῶον ἀναμνησκόμενον· διὰ τὸν περιδιαβάλλοντα ζῶον κοσμοῦν τὴν σκηνογραφίαν ὅταν ἐγείρει ὑπὲρ τὰ ὑψηλὰ χόρτα τὸ μέλαν του ῥύγχος, ἔργον ἐκ τῆς δρόσου· διὰ τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ γάλατος διὰ τὸν καφρὸν καὶ τοῦ γιουρτίου· διὰ τὸν χωρικὸν ὅμως εἶναι ὄλων τούτων περισσότερον, σπουδαιότερον. Ὅσον πτωχὸς καὶ ἂν εἶναι, ὅσον πολυάριθμον οἰκογένειαν καὶ ἂν ἔχῃ, εἶναι ἀσφαλὴς κατὰ τῆς πείνης ἐν ὅσῳ ἔχει εἰς τὸν σταυλὸν του ἀγελάδα. Τὸ παιδίον δένει σχοινίον, ἢ καὶ μόνον στριπτὰ ἄχυρα εἰς τὰ κέρατά της, καὶ οὕτω τὴν περιφέρει εἰς τὰ χορτόφυτα χεῖλη τῶν δρόμων, ἐκεῖ ὅπου ἡ βοσκὴ οὐδενὸς εἶναι κτήμα, καὶ τὸ ἐσπέρας ἡ οἰκογένεια ὅλη ἔχει βούτυρον εἰς τὸν ζῶμόν της καὶ γάλα διὰ νὰ βρέχῃ τὰ γεώμηλά της· καὶ οὕτω πατήρ, μήτηρ, παιδιά, οἱ μεγάλοι καὶ οἱ μικροὶ, ὅλοι ζῶσιν ἐκ τῆς ἀγελάδος.

Και πόσον ἐξῶμεν ἐκ τῆς ἐδικῆς μας, ἡ μάνα Βαρβερίνα κ' ἐγώ, ὥστε ὡς ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐγὼ σχεδὸν ποτὲ δὲν εἶχον φάγει κρέας. Δὲν ἦτον ὅμως τροφὸς μας μόνον, ἦτον συγχρόνως καὶ σύντροφός μας καὶ φίλη μας· διότι ἡ ἀγγελὰς δὲν εἶναι, ὡς νομίζουσι ἴσως τινὲς, ζῶον εὐήθες· ἐξ ἐναντίας εἶναι ζῶον νοσημονέστατον, καὶ ἔχει ἠθικὰ προτερήματα ἀναπτυσσόμενα διὰ τῆς ἀνατροφῆς. Τὴν ἐδικὴν μας τὴν ἐθωπεύομεν, τῇ ὠμιλοῦσαμεν, καὶ αὐτὴ μᾶς ἐνδοίει, καὶ οἱ μεγάλοι καὶ στοργγῦλοι γλυκεῖς ὀφθαλμοὶ τῆς μᾶς ἐξήλθον ἀριστα τί ἡσθάνετο καὶ τί ἤθελε.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ τὴν ἡγαπᾶμεν καὶ μᾶς ἡγάπα. Τοῦτο ἀρκεῖ.

Ἀνάγκη ὅμως ἦτον νὰ τὴν χωρισθῶμεν, διότι μόνον διὰ τῆς πωλήσεως τῆς ἀγγελᾶδος ἠμποροῦσε νὰ οἰκονομηθῇ ὁ Βαρβερίνος.

Ἦλθεν ἔμπορος εἰς τὴν οἰκίαν μας, καὶ ἀφ' οὗ ἐξήτασε τὴν Κοκκίνω, ἀφ' οὗ πολλὴν ὥραν τὴν ἐψυλάφησε κινῶν τὴν κεφαλὴν ὡς δυσηρεστημένος, ἀφ' οὗ ἑκατοντάκις εἶπε καὶ ἐπανέλαθεν ὅτι δὲν κάμνει δι' αὐτόν, ὅτι εἶναι ἀγγελὰς πτωχῶν ἀνθρώπων καὶ ποτὲ δὲν ὀκνησέτω νὰ τὴν μεταπωλήσῃ, ὅτι δὲν εἶχε γάλα, ὅτι ἐδίδοε κακὸν βούτυρον. εἶπε τέλος πάντων ὅτι, ἂς εἶναι, τὴν ἀγοράζει, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ καλωσύνης σου, καὶ διὰ νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν μάναν Βαρβερίναν, διότι ἦτον καλὴ γυναῖκα.

Ἦ δυστυχὴς Κοκκίνω, ὡς ἂν ἤξευρε περὶ τίνος ἐπρόκειτο, δὲν ἤθελε νὰ ἐβῆ ἀπὸ τὸν σταῦλόν τῆς, καὶ ἤρτισε νὰ μυκᾶται.

— Πέρασε ὀπίσω τῆς καὶ κτύπα τὴν, μοὶ εἶπεν ὁ ἔμπορος, καὶ ἐξεκρέμασεν ἀπὸ τὸν λακμόν του τὴν μάστιγα διὰ νὰ μοὶ τὴν δώσῃ.

— ὦ! τοῦτο ὄχι, εἶπεν ἡ μάνα Βαρβερίνα. Καὶ σύρουσα τὴν ἀγγελᾶδα ἐλαφρῶς διὰ τοῦ σχοινίου, τὴν ὠμίλησε μετὰ γλυκύτητος.

— Ἐλα ἡ καλὴ μου· ἔλα, ἔλα.

Καὶ ἡ Κοκκίνω δὲν ἀντεστάθη πλέον. Ὅταν ἐφθασεν εἰς τὸν δρόμον, ὁ ἔμπορος τὴν ἔδεσεν ὀπίσω τῆς ἀμάξης του, καὶ τότε, θέλουσα μὴ θέλουσα, ἠναγκάσθη ν' ἀκολουθήσῃ τὸ βᾶδισμα τοῦ ἵππου.

Ἡμεῖς ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸν οἶκόν μας· ἠκούομεν δὲ πολλὴν ὥραν τὴν φωνὴν τῆς ὡς ἐμούγκριζε.

Ὅτε γάλα πλέον οὔτε βούτυρον· τὸ πρῶτ' ὀλίγον ψωμί, τὸ ἐσπέρας ὀλίγα γεωμῆλα εἰς τὸ ἄλας.

Ἦ τελευταία ἡμέρα τῆς ἀποκρέω ἐφθασεν ὀλίγον μετὰ τὴν πώλησιν τῆς Κοκκίνως. Τὸ πρῶτον ἔτος ἡ μάνα Βαρβερίνα ἐκείνην τὴν ἡμέραν μοὶ εἶχε δώσει ἀληθῆς συμπόσιον, τηγανίτας καὶ λαλαγκίτας· καὶ ἐγὼ τόσοις, τόσοις εἶχον φάγει, ὥστε ἐπέτα ἀπὸ τὴν χαρὰν τῆς.

Τότε ὅμως εἶχον τὴν Κοκκίνω, καὶ ἡ Κοκκίνω μᾶς ἔδωκε τὸ γάλα διὰ ν' ἀναλύσωμεν

τὴν ζύμην, καὶ τὸ βούτυρον διὰ νὰ τὴν τηγανίσωμεν.

Τώρα δὲν ὑπάρχει πλέον Κοκκίνω, δὲν ὑπάρχει γάλα, δὲν ὑπάρχει βούτυρον, ἐπομένως οὔτε ἀποκρέω ὑπάρχει. Τοῦτο ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν μετὰ λύπης.

Ἄλλ' ἡ μάνα Βαρβερίνα ἤθελε νὰ μοὶ προσηνίσῃ ἀπροσδόκητον εὐχαρίστησιν. Νὰ δανειζῆται πολὺ δὲν ἡγάπα· ἐδανείσθη ὅμως παρὰ τίνος τῶν γειτονισσῶν ἡμισυ ποτήριον γάλα, ὀλίγον βούτυρον παρ' ἄλλης. καὶ ὅταν, τὴν μεσημβρίαν, ἐπέστρεψα εἰς τὴν οἰκίαν, τὴν εὔρον νὰ χύνῃ ἀλεύριον εἰς τὴν πηλίνην πινάκαν.

— Πῶς! Ἄλεύρι, εἶπον ὅταν ἦλθον πλησίον τῆς.

— Μάλιστα, εἶπε μειδιῶσα, ἀλεύρι εἶναι, φίλτατέ μου Ῥεμῆ, λεπτόν καὶ καλὸν ἀλεύρι σίτου. Ἴδὲ τί καλὰ μυρίζει!

Ἄν εἶχον τολμῆσαι, θὰ ἠρώτων εἰς τί ἐμελλε τὸ ἀλεύρι νὰ χρησιμεύσῃ. Ἀλλὰ, διότι ἐπεθύμουν νὰ τὸ ἡξέω, διὰ τοῦτο μάλιστα δὲν εἶχον τὸ θάρρος νὰ τὸ ἐρωτήσω. Προσέτι δὲν ἤθελον καὶ νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἤξευρον ὅτι ἦτον ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς ἀποκρέω, διὰ νὰ μὴ λυπήσω τὴν μάναν Βαρβερίναν.

— Τί κάμνουν τὸ ἀλεύρι; εἶπε πρὸς ἐμὲ στρεφομένη.

— Ψωμί.

— Καὶ ἀκόμη τί ἄλλο;

— Πυκταίνου τὸ ζουμί.

— Καὶ ἀκόμη τί ἄλλο;

— Αἶ! τί; . . . Δὲν ἡξέω.

— Τὸ ἡξέω εἶναι πολὺ καλὰ· εἶσαι ὅμως καλὸ παιδί καὶ δὲν θέλεις νὰ τὸ εἰπῆς. Ἠξέω εἶναι ὅτι σήμερον εἶναι ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς ἀποκρέω, ὅταν τρώγουσιν τηγανίτας καὶ λαλαγκίτας. Ἐπειδὴ ὅμως ἡξέω εἶναι ὅτι δὲν ἔχομεν οὔτε βούτυρον οὔτε γάλα, δὲν θέλεις νὰ τὸ εἰπῆς. Ἀλήθεια;

— ὦ! μάνα Βαρβερίνα.

— Τὰ ἡξέωρα ὄλ' αὐτὰ, κ' ἐπῆρα τὰ μέτρα μου διὰ νὰ μὴ σὲ φανῇ ἀσχημὴ ἡ ἀποκρέα. Κύτταξ' ἐκεῖ εἰς τὸ πιθάρι.

Καὶ ὅταν ἤνοιξα τὸ πιθάρι, — πόσον ταχέως τὸ ἤνοιξα! — εἶδα ἐκεῖ τὸ γάλα, τὸ βούτυρον, αὐγά, καὶ τρία μῆλα.

— Δός με τ' αὐγά, μοὶ εἶπε, καὶ ἐν ᾧ τὰ σπάνω, πάστρευσε οὐ τὰ μῆλα.

Ἐν ᾧ δ' ἐκοπτον ἐγὼ τὰ μῆλα εἰς φελλία, ἐκείνη ἔχουσε τ' αὐγά εἰς τὸ ἀλεύριον, καὶ ἤρχισε νὰ τὰ κτυπᾷ, βρέχουσα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν ζύμην με ὀλίγον γάλα.

Ὅταν δ' ἔγινεν ἡ ζύμη ῥευστή, ἡ μάνα Βαρβερίνα ἔβαλε τὴν πινάκαν εἰς τὴν χόβολην, καὶ τὴν ἐκάλυψε με πανίον, νὰ μείνῃ ἐκεῖ ὡς τὸ ἐσπέρας, διότι μόνον τότε, εἰς τὸ δεῖπνόν μας ἐμέλλομεν νὰ φάγωμεν τοὺς τηγανίτας καὶ τοὺς λαλαγκίτας.

Δὲν θὰ ἦμην δὲ εὐκρινὴς ἂν δὲν ὁμολόγουν ὅτι ἡ ἡμέρα μοὶ ἐφάνη μακρὰ, καὶ ὅτι πολλάκις ἐπῆρα καὶ ἀνεσῆκωσα τὸ σκέπασμα διὰ νὰ εἰδῶ τὴν πινάκαν.

— Μὴ σηκώνῃς τὸ πανί, μ' ἔλεγεν ἡ μάνα Βαρβερίνα· θὰ κρυώσῃς τὴν ζύμην καὶ δὲν θ' ἀνέβῃ.

Ἦ ζύμη ὅμως ἀνέβαινε, καὶ τοῦ καὶ τοῦ ἐφαινετο φουσκωμένη, ὡς φουσαλίδες δὲ ἤρχοντο καὶ ἔσκανον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν. Ἀνέδιδο δὲ καὶ γλυκυτάτας ἀναθυμιάσεις γάλατος καὶ βούτυρου.

— Φέρε φρύγανα, ἔλεγεν ἡ μάνα. Χρειαζέται καλὴ φωτιά, νὰ κάμῃ φλόγα καὶ ὄχι καπνόν.

Τέλος ἦλθε τὸ ἐσπέρας καὶ ἀνάψαμεν τὸ κηρίον.

— Ἄναψε τὰ ξύλα, μοὶ εἶπε.

Δὲν ἐχρειασθῆ δὲ νὰ μ' εἰπῆ δις αὐτὰς τὰς λέξεις. Τὰς περιέμενον μετὰ τήσεως ἀνυπομονησίας! Εἰς τὴν ἐστίαν μας ἀνέβη φλόξ μεγάλη, καὶ ἡ κινήτῃ λάμψις τῆς ἐπλήρωσεν ὅλον τὸ μαγειρεῖον.

Τότε ἡ μάνα Βαρβερίνα ἐξεκρέμασεν ἀπὸ τὸν τοῖχον τὸ τηγάνιον, καὶ τὸ ἔβαλεν ἐπάνω εἰς τὴν φλόγα.

— Δός με τὸ βούτυρον.

Καὶ με τὴν ἄκραν τοῦ μαχαιρίου ἔλαβεν ὀλίγον, ὡς μικρὸν καρύδιον, καὶ τὸ ἐρρίψεν εἰς τὸ τηγάνιον, ὅπου εὐθὺς ἀνέλυσεν μετὰ συριγμῶν.

ὦ! τί εὐδία! καὶ μάλιστα εὐάρεστος εἰς τοὺς ῥῶθωνάς μας, διότι πρὸ πολλοῦ δὲν τὴν εἶχομεν ἀναπνεύσει.

Καὶ ἡ μουσικὴ δὲ τῶν συριγμῶν τοῦ βούτυρου ὅταν ἐτηγανίζετο, καὶ ἐκείνη μᾶς ἔτερπε.

Ἄλλ' ἂν καὶ εἶχον προσηλωμένην τὴν προσοχὴν μου εἰς ταύτην τὴν μουσικὴν, μοὶ ἐφάνη ὅμως ὅτι ἤκουσα εἰς τὴν αὐλὴν βήματα ἀνθρώπου.

Τίς ἦτον δυνατὸν νὰ ἔλθῃ νὰ μᾶς παραξή ταύτην τὴν ὥραν; Καμμία βεβαίως γειτόνισσα, διὰ νὰ ζητήσῃ φωτίαν.

Ἀλλὰ πολλὴν ὥραν ἡ ἰδέα αὕτη δὲν μ' ἀπασχόλησε, διότι ἡ μάνα Βαρβερίνα εἶχε βυθίσει τὴν χουλιάραν εἰς τὴν πινάκαν τῆς, καὶ ἐπῆρε καὶ ἐρρίψεν εἰς τὸ τηγάνιον ποσότητά τινα ζύμης λευκῆς, ὥστε καιρὸς τότε πλέον δὲν ἦτον διὰ νὰ ἔχω τὸν νοῦν μου ἄλλου.

Τότε χονδρὸν ῥαβδίον ἐκτύπησε κατὰ γῆς, καὶ ἀμέσως ἡ θύρα ἀνῆλθῃ.

— Τίς εἶναι; ἠρώτησεν ἡ μάνα Βαρβερίνα, χωρὶς νὰ στραφῇ νὰ ἰδῇ.

Ἐἰς τὸ μαγειρεῖον ἐμβῆκεν εἰς ἀνῆρ· καὶ εἰς τὴν φλόγα τῆς ἐστίας ἤτις τὸν ἐφώτισεν ὅλον, εἶδον ὅτι ἐφόρει λευκὸν χωρικῶς ἐπανδύτην, καὶ ἐκράτει δυνατὴν βακτηρίαν.

— Πανηγύρι λοιπὸν ἔχομεν ἐδῶ. Ἐμπρός, μὴ διακόπτεσθε, εἶπε με φωνὴν τραγεῖαν.

— ὦ! Θεὲ μου! ἀνέκραξεν ἡ μάνα Βαρβε-

ρίνα, ἀφήνουσα τὸ τηγάνιον κατὰ γῆς. Σὺ εἶσαι, Ἰερώνυμε;

Καὶ λαμβάνουσα με ἀπὸ τοῦ βραχίονος, μ' ἐσπρωξε πρὸς τὸν ἀνθρώπον ὅστις εἶχε σταθῆ εἰς τὸ κατώφλιον, καὶ μοὶ εἶπεν·

— Εἶναι ὁ πατήρ σου.

[Ἐστὶ συνέχισις]

ΕΙΔΙΣΘΩ

Κατὰ τὰς ἀλληγορικὰς τῆς Θεῖας Κωμωδίας εἰκόνας, ὅτε Δάντης καὶ Βεατρίκη ἴσταντο ἐπὶ τῇ κορυφῇ τοῦ Καθαρητοῦ Ὄρους, ἡ μὲν θεῖα ὀδηγῶς ἐνατενίσασα πρὸς τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον, ἤρξατο μεταρσιουμένη εἰς οὐρανοῦς, ὁ δ' ὑπὸ ταύτης ὀδηγούμενος ποιητῆς, στρέψας ἐπὶ τὴν Βεατρίκην τὰ ὄψεις, ἤρξατο συναναβαίνων καὶ αὐτὸς εἰς τὰ ἄνω, οὔτε νοῶν, ὡς λέγει, οὔτε αἰσθανόμενος, ἂν ἐποίει τοῦτο «ἐν σώματι ἢ ἐκτὸς τοῦ σώματος». Ἐν ᾧ προσήγγιζε τῇ σφαίρᾳ τοῦ πυρός, διέκρινε πῶρρωθεν σπινθηροβολοῦντα τὸν ἥλιον, ὡς πεπυρακτωμένον σίδηρον, μόνις τοῦ πυρός ἐξεκόμενον· εἶδε φωτὸς πλήμμυραν, ὅταν οὔτε ποταμοὶ πόποτε, οὔτε ὑετοὶ ἀπειργάσαντο ἐξ ὑδάτων· ἐφάνη δὲ αὐτῷ, ὅτι «ἡμέρα προσετίθετο εἰς ἡμέραν, ὡσανεὶ ὁ Παντοδύναμος εἶχε κοσμήσῃ τὸν οὐρανὸν δι' ἐτέρου ἡλίου».

Τοῦ Δάντου αἱ ὀπτασίαι πέπρωται νὰ γίνωσιν ἀλήθειαι ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου. Τὸ φῶς ἐκεῖνο, ὅπερ κατὰ τὸν 13 αἰῶνα ἐν ὑπεργείοις σφαίραις ἐθεάσατο διὰ τῶν τῆς διανοίας ὀφθαλμῶν ὁ ἀθάνατος ἐκ Φλωρεντίας αἰδὸς, θὰ διαχέεται καὶ ἐπὶ γῆς περὶ τὴν λῆξιν τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος, ἀνατέλλον ἐξ ἀσφαλῶς πηγῆς τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐπιστημῶν. Καλεῖται ἐν γε τῷ παρόντι «φῶς τοῦ μέλλοντος», εὐρετῆς δ' αὐτοῦ εἶναι ἀνθρώπος πρό τιτων ἐτῶν ἀφανῆς, ὁ Ἀμερικανὸς Θωμᾶς Ἀλοῶξ Ἐδισὼν. Ὁ δαιμόνιος οὗτος ἀνὴρ ἀγχι οὐ πλέον ἢ τὸ τριακοστὸν ἔτος, ἔχει δὲ ἐν πᾶσι πολύτιμον συνεργάτην τὴν νεαράν αὐτοῦ σύμβιον. Ὁμολογεῖται πρότυπον μεγαλοφυΐας ἐξάλλου καὶ ἐπιμελείας φιλοτίμου καὶ ἀκαταπονήτου. Τροφὴν ἐνίστη καὶ ὑπὸν λησμονεῖ, ὅλας ἐβδομάδας καὶ δὴ μῆνας μελετῶν καὶ πειράματα ποιούμενος, ἀνευ σκοποῦ ἰδιωφελούς, πρὸς εὐρεσιν μόνον τῆς ἀληθείας, δόξαν τῆς ἐπιστήμης καὶ κοινὸν τῆς ἀνθρωπότητος ὄφελος. Ἐὰν μετὰ μακροχρονίους ἀποπειρας μὴ τύχῃ τοῦ σκοποῦ, δὲν ἀπενθαρρύνεται, ἀλλ' ὡσπερ ὁ χαμῆι ριπτόμενος καὶ παρὰ τῆς μητρὸς γῆς νέας ποριζόμενος δυνάμεις Ἄνταϊος, νέον ἀρύεται καὶ οὗτος θάρρος, καὶ νέας πάντοτε μηχανᾶται μεθόδους ἄχρις οὐ φθάσῃ εἰς τὸ ποθοῦμενον τέρμα. Ἐξέωρε τὸν τετραπλοῦν πρῶτον, εἶτα δὲ τὸν ἑξαπλοῦν τηλεγράφον, συσκευὴν δηλονότι, δι' ἧς ἐξ τηλεγραφήματ' ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεταλλίνου

ελάσματος αποστέλλονται κατά διαφόρους και εναντίας διευθύνσεις. Έπενόησε τὸν φωνογράφον, ἐδελτίωσε δὲ καὶ ἐτελείωσε τὸ ἀνθρακικὸν τηλεφώνιον, δι' οὗ ἐπλησίασε τοὺς Εὐρωπαίους πρὸς τοὺς ἀντίποδας αὐτῶν. Τελευταίον ἐμηχανήσατο νέον ἐπαύλεων καὶ παραδείσων εἶδος, ἀσπασίον τοῖς Ἀμερικανοῖς καὶ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Minlo Park. Ἐν τοιοῦτῳ παραδείσῳ, μιᾷ ὥρᾳ ἀπὸ τῆς Νέας Ὑόρκης ἀπέχοντι, ἔκτισε διώροφον οἰκίαν ἐν μέσῳ παντελοῦς σχεδὸν ἐρημίας, ὅπως σχολάζῃ ἀνετώτερον περὶ τὰς ἐρεῦνας του. Εἶναι δὲ ἡ οἰκία του ἀληθὲς Ἡραΐστου χαλκεῖον καὶ ἐργαστήριον φυσικῆς καὶ χυμειτικῆς τέχνης. Τοὺς εἰς ἐπίσκεψίν του ἐρχομένους ἐξ Εὐρώπης σοφοὺς ὑποδέχεται μετὰ γαλιτικῆς ἀβρότητας, ἀλλ' αὐτμηρὸς, ἀτιμελῆς, κρατῶν ῥινία καὶ σύρματα ἢ τεράχια χάρτου ἀπνηθρακωμένου. Γίνονται δὲ αἱ ἐπισκέψεις σπανίως μετ' ἡμέραν, συχνότερον δὲ περὶ μέσας νύκτας, διότι ἡ μὲν ἀμαξοστοιχία ἀπαξ τῆς ἡμέρας διελαύνει διὰ τῆς ἐρημίας ἐκεῖνης, αὐτὸς δὲ ἐργάζεται καὶ νυκτὸς, ἢ δ' ἐπὶ λοφίσκου κειμένη οἰκία του οὐδέποτε ἔχει σκότος, ὡς καταλαμπομένη ὑπὸ θαλάσσης φωτὸς ἠλεκτρικοῦ καὶ διαχέουσα τοῦτο ἐφ' ἅπαντα τὰ κύκλω καὶ ἐπὶ τὰς ἀπωτάτας καλύβιας τῶν ἐκεῖ εὐαριθμῶν ποιμένων καὶ ἀγροτῶν. «Πρότερον, ἔλεγέ τινα τῶν ξένων, ἢ αἰθουσα αὕτη ἦτο τὸ προσφιλὲς ἡμῖν ἀναπαυτήριον ἔν τῇ δεξιᾷ γωνίᾳ ἰγνογράφει ἢ ἐμὴ σύμβιός; ὅπου δὲ νῦν βλέπετε κλιβάνους καὶ ἀγγεῖα ἐκείτο ἀνάκλιτρον, ἐφ' οὗ διαλεγόμενοι κατετριβόμενοι τὰς ὀλίγας τῆς ἀνέσεως ὥρας. Ἄλλον τόπον ἐπιτηδεύοτερον εἰς ὑποδοχὴν ξένων καὶ φίλων δὲν ἔχομεν ἔλλείπει πᾶσα εὐμάθεια καὶ στενοχωρούμεθα πολὺ. Ἄλλὰ τί πρὸς τοῦτο; Πρέπει νὰ δημιουργήσωμεν. Δὲν ἀφικόμην εἰστέ εἰς τὸ τέραμα μου. Μάτην ἕως τῆς ὥρας περιέμεινεν ὁ κόσμος δῶρον, ὅπερ ἐγὼ μὲν δὲν ὑπεσχόμην αὐτῷ, ἐκεῖνος δὲ ἀπεκδέχεται παρ' ἐμοῦ. Ἀποτυγχάνομεν, ἀλλὰ δὲν ἀπορραθυμοῦμεν καὶ ἐγὼ εἶμαι νέος καὶ ἡ σύμβιός μου ἔτι νεωτέρα. Ἀντὶ πόνων θὰ πωλήσωσι καὶ ἡμῖν τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν οἱ θεοί. Αἱ ἐργασίαι ἡμῶν καὶ αἱ ιδέαι εἶναι πολλῷ μακρότεραι τῆς ἡμέρας τούτου δ' ἕνεκα μοχθοῦμεν καὶ νυκτὸς. Μετὰ τινα χρόνον «θὰ ἴδωμεν γῆν» τότε δὲ θὰ πλεύσωμεν εἰς Εὐρώπην πρὸς ψυχαγωγίαν καὶ ἐπίσκεψιν τῶν ἐν Λονδίῳ, Βερολίῳ καὶ Παρισίοις φίλων». — «Ἐμπορῶ ἄρα γε νὰ μάθω (ἠρώτησεν ὁ ξένος) τίνα προτίθεσθε μέγαν σκοπὸν, οὗ τινος χάριν οὐδεμίαν ποιήσθε διάκρισιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς;» — «Τὸ φῶς τοῦ μέλλοντος», εἶπε μειδιῶν ὁ Ἐδισῶν.

Πρὸς εὐχρεοτέραν κατάληψιν τῶν πλεονεκτημάτων τῆς εὐρέσεως τοῦ Ἐδισῶνος σημειώτεον, ὅτι ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ἀπὸ πολλοῦ μὲν χρόνου γίνεται χηρῆς

φωτὸς ἠλεκτρικῆς, ἀλλὰ μετὰ διακεκομμένης καὶ ἀμφιβόλου ἐπιτυχίας. Ὑπονόμους, σκαθμοὺς σιδηροδρόμων, κρηπίδας ποταμῶν, δημοσίας αἰθούσας, τεχνουργεῖα καὶ ξενοδοχεῖα φωτίζει ἡ λεγομένη «λυχνία τοῦ Σώβυερ», ὑάλινος σωλῆν, ἔχων μῆκος 10 δακτύλων καὶ διάμετρον ἐνὸς δακτύλου καὶ ἡμίσεος. Ἐν ταύτῃ τὸ φῶς γεννᾶται διὰ πυρακτώσεως ἀνθρακός, ὁμοίου τὸ σχῆμα πρὸς κυκλομόλυδρον. Ὁ σωλῆν ἀφαιρεῖται πρῶτον τὸν ἀέρα διὰ τῆς πνευματικῆς μηχανῆς, εἶτα δὲ πληροῦται ἀζώτου. Τὸ γεννώμενον φῶς εἶναι ἀρκούντως ὥραϊον, αἱ δὲ λυχνίαι φέγγουσι πεντακοσίας ὥρας. Ἐντεῦθεν φαίνεται, ὅτι ὁ Σώβυερ μετεχειρίσθη πραγματικὸν ἀνθρακὰ ἐν ἀτμοσφαίρᾳ ἀμοιροῦσῃ ὀξυγόνου ἀλλὰ καὶ τὸ ποῖόν τοῦ ἀνθρακός ἦτο ἐνδεέστερον, καὶ τὸ τῆς ἀτμοσφαίρας κενὸν πολλῷ ἀτελέστερον τοῦ Ἐδισῶνος διὰ τὸ πλημμελὲς τῶν πνευματικῶν ἀντλιῶν. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. Πολὺν κρότον ἐποίησε κατόπιν ἐν Κλεβελάνδῃ τῆς πολιτείας Ὀχίου ἑτέρα λυχνία, ἢ τοῦ Βούσχ. Ὁκτακόσαιο «λυχνίαι Βούσχ», ἦτοι τὰ δέκα ἐννεά εἰκοστημέτρια τῶν ἐν Ἀμερικῇ καιομένων λυχνιῶν, παρεσκευάσθησαν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Βούσχ καὶ φωτίζουσι μὲν ἐργαστήρια, μαγειρεῖα καὶ τυπογραφεῖα, ἐλέγχονται δὲ ἀνεπαρκεῖς καὶ ὅλως ἀνεπιτήδευοι εἰς ἄλλοθι χρήσεις, διότι τὸ φῶς αὐτῶν εἶναι ἀνίσον καὶ ποικίλλεται συχνότατα. Ὅπως δὲ ποτε, ἐκάστη λυχνία Βούσχ ἔχει φωτιστικὴν δυνάμιν δισχιλίων κηρίων. Ἐν τοῖς νηματοουργείοις τῶν Πικλούκων ὁκτὼ καὶ τριάκοντα λυχνίαι Βούσχ ἀναπληροῦσι πεντακοσίους μωξωτήρας ἦτοι σίφωνας φωταερίου ἢ διευθύνσεις δαπανᾷ καθ' ἐκάστην ὥραν εἰς 38 λυχνίας ἐν δολλάριον καὶ 16 ἑκατοστά, ἐν ᾧ πρότερον εἰς τὸ φωταερίον ἐδαπάνα πέντε δολλάρια τῆς ὥρας. Αἱ αὐταὶ λυχνίαι εἰσῆχθησαν εἰς τὰ κλωστήρια τῆς Ῥοδισλάνδης ἐν Προνοῖᾳ. Πρὸς ἐξοικονόμησιν χρημάτων ἢ διευθύνσεις δὲν ἔδωκε παραγγελίας εἰς τὴν ἠλεκτρικὴν ἐταιρίαν, ἀλλ' ἀνέλαβεν αὐτὴ τὴν παρασκευὴν 80 λυχνιῶν, ἐχουσῶν φωτιστικὴν δυνάμιν χιλίων μωξωτήρων φωταερίου ἀλλὰ καὶ πάλιν αἱ δαπάναι ἐφάνησαν τοῖς γλίσχροις Ἀμερικανοῖς ὑπέρογκοι. Τῆς μὲν μηχανῆς ἢ τιμῆς ἦτο δολλάρια δισχίλια, ἐκάστης δὲ λυχνίας δολλάρια ὀγδοήκοντα εἰς τοὺς πρόσθεν 1000 σίφωνας φωταερίου ἐδαπανῶντο 12 1/4 δολλάρια καθ' ἐκάστην ὥραν, εἰς δὲ τὰς 80 λυχνίας ὀγδοήκοντα ἑκατοστά δολλάριον τῆς ὥρας. Ἄλλ' ὅμως ἡ μὲν φωτιστικὴ δυνάμεις χιλίων σιφῶνων φωταερίου ἰσοῦτο πρὸς 15,000 κηρίων (ἐκάστου σίφωνος ἴσα δυναμένου 15 κηρίοις), ἢ δὲ φωτιστικὴ δυνάμεις 80 ἠλεκτρικῶν λυχνιῶν ἰσοῦτο πρὸς 160,000 κηρίων (ἐκάστης λυχνίας ἴσα δυναμένης 2000 κηρίοις).

Τὸ πολυδάπανον καὶ ἀτελὲς τῶν λυχνιῶν Σώβυερ καὶ Βούσχ, καὶ ἡ πρὸς τὸν ἐν πολλοῖς

δεδοκιμασμένον Ἐδισῶνα πέποιθησις τῶν Ἀμερικανῶν ἔπεισαν τῷ 1878 κεφαλαίουχοις τινὰς νὰ ἰδρῶσασιν ἐταιρίαν, μέλλουσαν νὰ χορηγήσῃ τῷ σοφῷ ἀνδρὶ πόρους, δι' ὧν νὰ λύσῃ πρακτικώτερον τὸ πρόβλημα τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός. Ὑπογράψαντες κεφάλαιον 1,500,000 εἰς μετοχὰς ἐκ 500 φράγκων ἐκάστην, ἔδωσαν τῷ Ἐδισῶνι ἀδειαν ἵνα τὸ δαπανήσῃ, ἐὰν ἦτο χρεῖα, ὅλον εἰς πειράματα, ἤρκει μόνον νὰ ἐξεύρῃ ἔνθεν μὲν ἠλεκτρικὸν φῶς δυνάμενον ἐν πᾶσι νὰ ἀναπληρώσῃ τὸ φωταερίον, ἔνθεν δὲ τὸν μετρητήρα αὐτοῦ, ἦτοι τὸ ἠλεκτρόμετρον, οἷον ὑπάρχει διὰ τὸ φωταερίον τὸ λεγόμενον γαζόμετρον. Μετὰ πεντεκαίδεκαμήνου δοκιμασίας, νυχθημέρους πόνους καὶ ἀληθῆ βάσανον σωματικῶν καὶ διανοητικῶν δυνάμεων, εὗρεν ὁ Ἐδισῶν τὸν γεννήτορα τοῦ φωτός, τὸν κανονιστήρα καὶ τὸν μετρητήρα αὐτοῦ καὶ τὴν φωτιστικὴν ὕλην. Ἡ «ἐδισῶνιος λυχνία» τοσοῦτον ὑπάρχει ἀπλῆ, ὥστε οἱ μετ' ἐπιστασίας παρακολουθοῦντες εἰς τὴν περιγραφὴν αὐτῆς ραδίως δύναται νὰ τὴν σχηματίσωσι κατὰ μικρὸν ἐν τῇ διανοίᾳ των. Σφαῖρα ἐξ ὑάλου, πάντοθεν ἀρτία, ἐξ ἐνός δὲ μόνου μέρους στενουμένη καὶ κυλινδροειδῶς μηχανομένη, ἐμπήγνυται εἰς ὑπόβαθρον ξύλου ἢ μετάλλου, ὅπερ καλεῖται γεννήτωρ, διότι ἔχει ἐκατέρωθεν μικρὸν σκεῦος, ἐνθα ἀναπτύσσεται ὁ ἠλεκτρισμός. Ἐντὸς τῆς κυρίας σφαίρας φαίνεται ὡσανεὶ μετεωριζόμενον τεράχιον χάρτου ἀπνηθρακωμένου, ἔχοντος σχῆμα σεληναίου ἢ πετάλου, ὄντος δὲ κατὰ τὸ εἶκος τοσοῦτον λεπτοῦ, ὥστε πνοὴ ἐλαχίστη διασκορπίζει αὐτὸ καὶ καθιστᾷ ἀφαντον. Τοῦ σεληναίου τὰ ἄκρα στηρίζονται εἰς δύο μικρότατα καὶ πάνυ λεπτὰ ἐλάσματα «πλατίνας» ταῦτα δὲ πάλιν συνέχονται ἀμέσως μετὰ δύο ἐπι λεπτοτέρων συρμάτων, ἅτινα, παρατεινόμενα καθ' ὅλον τὸν ὑάλινον κύλινδρον καὶ διὰ τοῦ ὑποβάθρου, ἀπολήγουσιν εἰς τὰ ἐκατέρωθεν τοῦ γεννήτορος προμνημονευθέντα σκεύη. Ἄμα ἀναπτυχθέντος τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, τὸ ἠλεκτρικὸν ρευστὸν ἐκ τοῦ δεξιῦ σκεύους μεταδίδεται ἀστραπηδῶν εἰς τὸ δεξιόθεν σύρμα καὶ τὸ τῆς «πλατίνας» ἔλασμα καὶ εἰς τὸ ἀπνηθρακωμένον χάρτινον σεληναῖον διαρρέον δὲ διὰ τοῦ ἀριστερόθεν «πλατιναίου» ἐλάσματος καὶ τοῦ σύρματος, ἀπολήγει εἰς τὸ ἀντίστοιχον σκεῦος τοῦ γεννήτορος. Τὸ σεληναῖον ἀνάπτεται τὸ δ' ἐντεῦθεν παραγόμενον φῶς ἔχει λαμπρότητα ἀπίστευτον. Οὐδαμῶς οὐδένα κωφορεῖ κίνδυνον πυρκαϊᾶς οὐδεμίαν οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἐκπέμπει οὔτε θερμότητα, οὔτε ἀποφορᾶν, οὔτε ἄλλην βλαβερὰν τῇ υγείᾳ ἀναθυμιάσιν, ὡς τὰ πετρέλαια οὐδέποτε οὔτε ὑποτρέμει, οὔτε σπινθηρίζει, μένει δὲ πάντοτε ἀτρεμὲς, ἴσον ἑαυτῷ, πρατότατον καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς οὐχὶ βλαβερὸν, ἀλλὰ καὶ ὀπωσοῦν πρόσφορον «διαγεγᾶ» δὲ ἐν τῇ ἀληθείᾳ τοῦ ἔρου ἐν-

νοῖα, ὡς τὸ φῶς τὸ ἡμερήσιον, καὶ ὁμοιάζει σφαῖρα μεστῆ φωτὸς ἡλιακοῦ. Τὸ δὲ παραδοξότατον, ἢ ἀπλουστάτη ἐδισῶνιος λυχνία, ἦν ὁ εὐρετής, ὡς δι' ἐλπίδος ἔχει, θὰ ἀπλοποιήσῃ ὅσον οὐπω ἔτι μάλλον, τιμᾶται οὐ πλέον τῶν 25 ἑκατοστῶν, ἦτοι ἐνός μόνον τετάρτου τοῦ δολλάρου!

Ὁ ἀναλογιζόμενος τὴν ἀπλότητα τῆς ἐδισῶνιου λυχνίας δὲν νοεῖ πῶς αὕτη ἀπῆλπισε κόπους μυρίου καὶ χρόνον μακρὸν. Ἐνταλεῖς ὁ Ἐδισῶν νὰ ἐξεύρῃ διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ φῶς καθαρὸν, διαρκές, ἀτρεμὲς καὶ εὐωνον, ὅσον τοῦλάχιστον τὸ τοῦ πετρελαίου, ὅφειλε νὰ ποιήσῃ αἴρεσιν δύο συστημάτων, προτιμῶν δηλαδὴ ἢ τὸ βολταϊκὸν τοξοειδὲς φῶς, τὸ ἀποτελούμενον ὑπὸ τῶν ἀντιθέτων κορυφῶν δύο ἀνθρακικῶν κώνων ἀλλήλοις ἀντεστραμμένων, ἢ τὸ ἐκ πυρακτώσεως προκύπτον φῶς ἐνός μόνου ἠλεκτρικοῦ ἀγωγῆς συνεχοῦς καὶ ἀδιαλείπτου. Προσέλειτο δὲ τὸ δεύτερον, διότι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν κατάλλων φωτιστικῶν σώμα νομιζέται παρὰ τοῖς φυσιοδίφαις ἔλασμα «πλατίνας» συστραμμένον σπειρηδῶν. Ἄλλ' αἱ διὰ τῆς σπειροειδοῦς «πλατίνας» λυχνίαι του ἐφάνησαν μετ' ὀλίγον πολυδάπανοι καὶ ἀχρηστοὶ διότι, ὅσον ἠξάνετο ἢ θερμότης τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρευστοῦ, τοσοῦτον ἐκινδύνευεν ἢ «πλατίνα» νὰ τακῆ. Γνωστῆς γενομένης τῆς ἀποτυχίας, αἱ τῆς ἐταιρίας μετοχὰι ἀπὸ 500 φράγκ. ὑπετιμήθησαν εἰς 150. Ἐκ τῶν Ἀμερικανῶν οἱ μὲν ἔκλειον τὰ χρήματά των, οἱ δὲ ἔτριβον τὰς χεῖρας ὑπὸ χάρμας, ὅτι δὲν ἐγένοντο συμμετοχοί. Ὁ Ἐδισῶν ἐσιώπηα καὶ εἰργάζετο. Ἐπὶ ἐννεά ἐβδομάδας, ὁσάκις ἢ «πλατίνα» ἐκινδύνευεν νὰ τακῆ, τὴν ἠρέυνα διὰ τοῦ μικροσκοπίου, ἀλλὰ δὲν εὗρισκεν αὐτὴν συνηθῆ βαθυμῆδὸν ἀνεκάλυψεν ἀλλεπαλλήλους τὰς ἐν αὐτῇ τελουμένας κατὰ τὴν ὑπερβολικὴν πυρακτώσιν ἀλλοιώσεις, τὰς ἀοράτους διαρρήξεις, τὴν ἐλάττωσιν τῆς βαρύτητος κ.λ. Ἐν τῇ ἀπογνώσει του ἐβουλεύθη νὰ δοκιμάσῃ τὰς λειτουργίας «πλατίνας» θερμαινομένης ἐν χώρῳ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος κενῷ. Εἰσαγαγὼν «πλατιναῖον» σύρμα εἰς ὑάλινον σφαῖραν, ἀφείλεν ἐξ αὐτῆς τὸν ἀέρα διὰ τῆς ἀκριβεστάτης πνευματικῆς ἀντλίας τοῦ Κρούκ καὶ τοῦ Σπρέγγελ καὶ ὕψωσε τοσοῦτον τὴν θερμοκρασίαν, ὥστε τὸ μέταλλον ἐφλέγετο μὲν διὰ φλογὸς λευκοτάτης, ἀλλὰ δὲν κατεφλέγετο. Κατέληξε λοιπὸν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι «πλατιναῖον» σύρμα, ἀφ' οὗ ἀπαλλαγῆ τοῦ ὀξυγόνου καὶ ἄλλων ἀτμοσφαιρικῶν φωταερίων, λάμπει ὡς ἀργυρος, ἀλλ' οὔτε διαρρήγνυται, οὔτε κατὰ τὴν βαρύτητα ἔλαττωθαι, καὶ ἐπὶ πλείστας ὥρας καιόμενον. Τότε δὲ παρεσκευάσθησαν αἱ πρῶται «πλατιναῖαι», ἐν τῷ κενῷ καιόμεναι λυχνίαι, ὁ δὲ Ἐδισῶν ἐνόμισεν, ὅτι, ὑπερβάς ἤδη τὰς δυσχερείας, ἠδύνατο νὰ στέρξῃ τοῖς παροῦσι, διότι ἐκάστη αὐ-

του λυχνία έρεγγεν όσον πέντε και είκοσι εν των συνήθων άθροισι.

Ούτως είχον τα πράγματα, ότε αίφνης επίκουρος τῷ Έδισώνι έπλήθυν ή τύχη, ή πλέον ή άπαξ ούχι μικρόν συμβαλομένη εις τας σπουδαιοτάτας των ανακαλύψεων. Διά του «πλατιναίου» σύματος ο Έδισών έποίησε μέγα εις τα πρόσω βήμα, αλλά δεν εύρε την άληθή λυχνίαν του μέλλοντος. Μιάς έσπέρας, εν τῷ εκάθιτο σύνουσι εν τῷ έργαστηρίω του, έλκυσμένησεν, ότι εκράτει και έστρεφεν εν τοις δακτύλοις πεπισμαίνην λυχνιαίαν ασβόλην, ήν πρό μικρού είχεν αναμίξη πισσασφάλτω προς διόρθωσιν του τηλεφωνίου του. Ρευμαζόμενος υπό των ιδίων λογισμών εξηκολούθησεν επί πολλήν ώραν στρέφων λεληθότως την ασβόλην, άχρσι ού την κατέστησε μίτον λεπτότατον. Άμα εξεγερθείς του ληθάργου, αποβλέπει περιέργως εις τον μίτον και παραχρημα έπέρχεται αυτῷ έννοια να εξετάση, αν πυρακτούμενος ο μίτος ή δύνατο να αποβή χρήσιμος ως ύλη φωτιστική. Τά πείραμα έληξεν αισιώς. Έξάλλος υπό χαράς επανέλαβε πολλάκις τό πείραμα της αυτης άνθρακούχου ύλης κατά διάφορα ποσά και σχήματα και αυθις επέτυχεν. Επί της τραπέζης αυτου έκειντο μικρά νήματα κλωστής άρπάσας δε έν τούτων, εκλεισεν αυτό έντός μικροτάτων σιδηρών έλασμάτων και τό ένέθηκεν εις καιομένην κάμινον. Αναμινησόμενος όπόσον λαμπρόν φώς παρήγαγεν ή πεπισμένη λυχνιαία ασβόλη, είκασεν, ότι άνθρακικαί ίνες, βέλτιον δ' είπειν, άνθρακικαί κτηδόνες, άνήκουσαι εις ύλην ούπω πεπυρακτωμένην, ήσαν άναμφιδόλως τά μυστηριώδη έλατήρια του παντελοϋς θριάμβου του ηλεκτρικού φωτός. Του Έδισώνος ή σκέψις ήτο όρθοτάτη, καθ' όσον ο μιν άνθραξ, ούχι τό κοινόν κάρβουρον, άλλ' ή σιχειώδης ύλη, ή τῷ δξύγόνω μιγνυμένη και τό άνθρακικόν οξύ αποτελοϋσα, εύρίσκειται έν παντοδαπαίς καταστάσεσι και σχηματίζει άδάμαντας, λιθάνθρακας, γαιάνθρακας, ξυλάνθρακας κ.λ. ο δε Γαλάτης Μονέλ, κατασκευάζων τῷ 1860 σωλήνα προς διαφωτισμόν βαθέων φρεάτων και των σκοτεινών του ανθρωπίνου σώματος κοιλοτήτων, είχεν επινόηση παντοια συστήματα φωτισμού, σπριζόμενα εις την χρήσιν ανθράκων φωτικών* ώστε αί του Έδισώνος μελέται ήσαν συνέχεια των έν Παρισίοις. Παρελθούσης μιας ώρας, εξελκύσας ο Έδισών της κάμινου τά σιδηρά έλάσματα, ανέφξεν αυτά, μετ' εύλαβείας δε πολλής μετεκίνησε τά σχεδόν άόρατα λείφανα της άπνηθρακωμένης κλωστής. Και ταϋτα μιν έθηκεν υπό κώδωνα ύάλινον και συνήψε μετά των συμάτων της γεννώσης τό ηλεκτρικόν ρεύμα μηχανής* άφελών δ' έπειτα εκ του κώδωνος τον άτμοσφαιρικόν άέρα, άφηκε να εισρεύση ο ήλεκτροισμός. Αμέσως άνταυγεί τοις οφθαλμοίς αυ-

του φώς ημερήσιον! Διπλασιάζει την δύναμιν του ρεύματος, όπως είδη μήπως διασκορπίζεται ή ασθνεσιότατη κτηδών* άλλ' αυτη μιν άντέχει και σώζεται, τό δε φώς γίνεται λαμπρότερον. Εκ τρίτου αυξάνει τό ρεύμα, και τό αποτέλεσμα είναι πάντοτε τεράστιον. Ηδη δὴ εξεγείρει όλην της μηχανής την δύναμιν περιμένων να έδη τό τέλος. Δύο περίπου λεπτά ή κτηδών αγωνίζεται προς την δι' έαυτης διεκυσσάν υπερβολικήν θερμότητα, ήτις θα έσχυεν να διαλύση και τον στερεώτατον των άδαμάντων, ειτα σβέννυται. Τό δεινόν ρεύμα την κατηνάλωσεν* άλλά πριν εκπνεύση άντηγάσε φώς ισουδύναμον προς τέσσαρας φλόγας φωταερίου! Τίς θα έπίστευεν, ότι ή προς τό φαινόμενον λεπτή και εύθραυστος εκείνη άπνηθρακωμένη κλωστή ήτο συνεχεστέρα, διά τουτο δε και μάλλον άδιάφθορος της «πλατινας». Εξετάτας αυτην διά του μικροσκοπίου ο Έδισών εύρεν, ότι ή μιν επιφάνεια ήτο διακυγεστάτη, τά μόρια της καθ' έκαστα ήσαν συνυφασμένα και άδιαρήκτως συγκεκολλημένα, τό σύνολον δε ήτο πέτρας στερεώτερον, άφ' ου εξετέθη εις τό ηλεκτρικόν ρευστόν. Από τουδε ο εύρετής υπέβαλεν εις έρευναν άπάσας τας άνθρακούχους ουσιας* ήμισα όρθιοι, εκάθευδε δύο μόνον ώρας, νύκτωρ δε και μεθ' ήμέραν επανέλαμβανε τά πείραματα, από της άπνηθρακώσεως της κλωστής μεταβαίνων εις την άπνηθρακωσιν μικροτάτων ξυλίνων καρφών, άχύρων, γαρτίων και άλλων ουσιών, ών περ ουδ' αυτα ούδέποτε έγένετο εξετάσις επί τῷ σκοπῷ τούτω. Επιτηδειοτάτην ουσίαν εις άπνηθρακωσιν και άδιάλειπτον διάδοσιν άνεπιλήπτου φωτός εύρε τελευταίον χάρτην πυκνόν, ούς ο των επισκεπτηρίων. Έγάρη δε ού μόνον επί τῷ φωταυγεί, τῷ συνεχεί, τῷ βεβαίω και τῷ εϋτήκτω της άνθρακικής κτηδόνος, άλλά και εξοχην, ότι άνεκάλυψε στοιχείον δικροϋς και συμμέτρου άντιστάσεως κατά της διελεύσεως του ηλεκτρικού ρευστοϋ. Είς τουτο κυρίως απέβλεψεν από της πρώτης των έρευνών του αρχής* έν μόνος ο όρος ούτος μη έπληρούτο, δεν θα ήτο τελεία ή εύρεσις λευκοϋ, μάλλον δε άχρώμου ηλεκτρικού φωτός. Οτε ήκούσθη έν Νέα Υόρκη ο θρίαμβος του Έδισώνος, αί μετοχαί της Έταιρίας άνετιμήθησαν από 150 φράγκων εις 16,000. Η έν Minlo Park έργαία μετεποιήθη εις χωρίον πολυφοιτητον και πολυάνθρωπον* μικροί και μεγάλοι, άνδρες και γυναίκες, έμποροι και λόγιοι, βιομήχανοι και φυσιοδίφαι έσπευδον να ιδώσιν όμμασιν ιδίοις τό θαύμα. Ενώπιον τούτων εκοπτεν ο Έδισών τεμάχια όγκώδους χάρτου εις σχήμα σεληναίου, δύο δακτύλους μακροϋ και [8 δακτύλου εύρεος, έτίθει αυτά άλλεπάλληλα χωρίζων έκαστον από των άλλων διά χάρτου μεταξωτου, τά έθερμαινε διά 600 βαθμών Φαρεγγάιτ, ειτα δε τά ένέβαλλεν

Σημείωσις περί ΑΓΑΘΟΕΡΓΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

παρα τοις Βυζαντινοίς.

Δικαίως θαυμάζομεν τά πικίλα άγαθοεργά καθιδρύματα, τά όποια κομοϋσι σήμεραν κατά τό μάλλον ή ήττον όλας τας πόλεις του πεπολιτισμένου κόσμου. Τά καθιδρύματα ταϋτα είναι τό ασφαλές μέτρον του πολιτισμού των ένων, χρησιμεϋουσι δε σήμεραν όχι μόνον εις περιθαλψιν των διαφόρων ανθρωπίνων δυστυχιών, άλλά και εις προαγωγήν της επιστήμης. Ολίγοι όμως παρ' ήμιν γινώσκουσιν, ότι κατά τοις πρώτους από Χριστού αίωνας και κατά τον μεσαιώνα, ότε ή σήμεραν πεπολιτισμένη Ευρώπη ήτο βυθισμένη εις τό σκοτός της βαρβαρότητας, ήμαζον λαμπρά άγαθοεργά καταστήματα παρα τοις προγόνοις ήμών Βυζαντινοίς, ως εκ των κατωτέρω γίνεται δλον.

Εν τινος έπιστολής του σοφου καθηγητου της ιστορίας κ. Κωνσταντίνου Παπαφρήγοπουλου μεταφερομεν τά εξής: «Ξενώνας, γηροκομεία και όρφανοτροφεία αναφέρουσι πολλάκις οι Βυζαντινοί. Επειδή δε κυρίως περί νοσοκομείων έπιθυμείτε να πληροφορηθήτε, σάς παρατηρώ ότι συνήθως ώνόμαζον τά νοσοκομεία ξενώνας και γηροκομεία, ως δηλοϋται εκ των επομένων. Επί της στάσεως του Νικά (532 μ. Χ.) και ο ξενών του Σαμψών ο μέγας εκάυθη, και άπώλλοντο οι έν αυτῷ άνακειμενοι άρρώστοι». (Πασχάλιον Χρονικόν, σελ. 622 της έν Βόννη εκδόσεως). Ο βασιλεύς Μαυρικιος (ανηγορεύθη τῷ 582 μ.Χ.) «έκτισε και τό λωβών γηροκομείον κεις τά Ήρίου (άκρωτήριον τό σήμεραν καλούμενον Φερέρ-μπαχτσέ), και πολλά έν αυτῷ ένηχορήγησε προς θεραπείαν των λωβών αδελφών». (Κεδρηνοϋ, τόμ. 1ος σελ. 698-699 της αυτης εκδόσεως). Ο Ρωμανός ο Λακαπηνός (919-944) άνεκαίνισε προς τοις άλλοις πολλοίς «καί γερύοντων τροφεία ξενουμένων τε καταγώγια, άρρώσούντων ένδαιτήματα». (Χρονογραφίαις συγγραφείσαις έν προστάγματι Κωνσταντίνου του Πορφυρογεννήτου, σελ. 431 της αυτης εκδόσεως).

Είς τας πληροφορίας ταϋτας του σοφου ήμών ιστοριογράφου προσθέτομεν και τας εξής, τας όποις άρϋόμεθα εκ του άρίστου συγγράμματος του άεμνήστου Σικολάπου Δ. του Βυζαντίου (Κωνστακτινούπολις, τόμ. Α' σελ. 130).

Καθ' όν λόγον ή ιστορία καταδικάζει τον άνωφελή πληθυσμόν των μοναστικων καταγωγών, κατά τον αυτον αποδίδει τον δικαίον επαινον εις τά κοινωφελή και φιλανθρωπικά καταστήματα, διά των όποιων διάφοροι αυτοκράτορες έπλούτισαν κατά καιρούς την Κωνσταντινούπολιν. Πολλά μάλιστα των Μοναστηρίων μετεποιήθησαν, τινά δε και άπ' αρχής ήσαν προσδιορισμένα, εις άσυλα δυστυχών, όσους ειπε

εις καιομένην κάμινον, να καταπυρακτωθώσιν. Ακολούθως εξέλειεν αυτά μετά προσοχής, τά έτίθει υπό κώδωνα ύάλινον, τά συνέδεε μετά των ηλεκτρικών συμάτων, εξήρει τον άέρα, εκίει τό ηλεκτρικόν ρευστόν, εκάστοτε δε «έγένετο φώς καλόν».

Περικτην ύπολαμβάνομεν την τεχνικήν περιγραφήν του γεννήτορος του ηλεκτρικού φωτός και του ηλεκτρομέτρου, δι' ου πάσα οικουδέσποια από τουδε δύναται ασφαλώς να μετρη τό εκάστοτε αναλισκόμενον φώς. Αρκεί να είπωμεν, ότι ο Έδισών ασχολείται νυν εις την τελείωσιν των διαφόρων αυτου μηχανών, εις την σκοπιμότεραν παρασκευήν ανθρακούχων ουσιών, εις την άπεργασίαν μικρών και μεγάλων λυχνιών και δη και κρεμαστών λυχνούχων, των κοινως πολυελαίων, και ότι μετά πολλής μεγαλοϋφιας επέλυσε τό ζήτημα περί του «φωτός του μέλλοντος», όπερ θα ανατρέψη βαθμηδόν την βιομηχανίαν και τό εμπόριον των κηρίων, των έλαίων και των πετρελαίων.

Θαυμαστή μιν ή φύσις, θαυμαστός δε και ο του ανθρωπου νοϋς, ο τά μυστήρια εκείνης, ήτοι την άληθειαν εξιχνεύων. Την έν τη φύσει λανθάνουσαν άληθειαν επιζητήσαντες οι περί τά φυσικά ασχολούμενοι διέτησαν όρη και ισθμούς, ήσαν τας κατά ξηράν και θάλασσαν άποστάσεις, κατέπραξαν δε έν βραχεί χρόνω και όλίγαις χειρσιν όσα κατά την αρχαιότητα μυριάδες δούλων χειρών έν χρόνω μακρῷ δεν έσχυον να καταρθώσιν. Είς τοις τέως θριάμβους έτερον θρίαμβον άρτίως προσέθηκεν ο Έδισών, ανακαλύψας φώς εύωνότατον και ακίνδυνον, δικχεζόμενον έκαστοντάδας σταδίων μακράν. Ενεπέδωσε δε ούτω έμψυχεσάτην παρατήρησιν, ήν εξήνεγκε μιν πρώτος ο θεός Πλάτων, καλέσας την Σοφίαν θυγατέρα του Θαύμαντος και της Πενίας, ήτοι της περιεργίας και της άπορίας, διεσαφήνισε δε ουχ ήττον εύπραδώς ο έν αρχή μνημονευθείς φιλόσοφος ποιητής, είπών «Καλώς βλέπω, ότι ούδέποτε κορέννυται ο νοϋς ήμων, εάν μη τον φωτίση εκείνη ή Άλήθεια, εκτός της όποιας έτέρα άλήθεια ούδενία διαχειται. Άμα καταλαβών αυτην, ήρμαι έν αυτῇ, ως θηρίον έν τῷ ιδίω φωλεῷ και δύναται να την καταλάβη* ει δε μη, πάσα έπιθυμία θα ήτο ματαία. Διά τουτον τον λόγον, καθάπερ εκ της ρίζης του ύψουμένου δένδρου ο βλαστός, γεννάται παρα τοις πόδας της άληθείας ή άμφιβολία* είναι δε τουτο πρόνοια της φύσεως, ήτις ήρέμα και κατά μικρόν, από ύψους εις ύψος, ώθει ήμας εις την άλήθειαν την υπερτάτην»!

Από της αρχής του αίωνος τούτου άπνευμήθησαν έν Γαλλία 3000 διπλώματα εύγενείας.

1. Έδημοσιεύθη έν τη «Κλεισι» υπό του πολυμαθοϋς κ. Θ. Αϊβάδα.

νόσοι, είτε γήρας, είτε πενία και άπορία έσχάτη καθίστων άξίους τής συμπαθείας και βοήθειας τών άλλων. Παρεκτός δέ τών Νοσοκομείων, Γηροκομείων, Ξενοδοχείων, Βρεφοτροφείων κτλ., τά όποια καθιστά αναγκαιότατα ή επισώρευσις τοσούτου πλήθους ανθρώπων εις τας μεγαλοπόλεις, ή Κωνσταντινούπολις πρώτη έδωκε τó παράδειγμα τών καταγωγών εκείνων, τών φερωνύμων κληθέντων *Τής Μετανοίας*, όπου αΐ δυστύχεις, όσας δειναι περιστάσεις παρέσυσαν, εύρισκον καταφύγιον. Τοιούτου είδους καθιδρύματα μόλις πρό τεσσαράκοντα έτών τó πρώτον σύνεστήθησαν έν Γαλλία. Άλλά τά δια τούς άπόρους ξένους Ξενοδοχεία πρό πάντων ήσαν εύεργέτημα άνεκτίμητον εις πόλιν, όπου τσαούτα συμφέροντα, και ιδίως αΐ εις τó βήμα του Αύτοκράτορος έκκαλούμεναι δίκαι, έσυρον εκ τών έσχατιών του Βυζαντινού κράτους τούς ύπηκόους. Τοιούτους Ξενώνας άνήγειραν ό Ίουστινιανός και ή Θεοδώα, και διάφοροι βασιλείς και άρχοντες. Άλλ' ό κατ' έξοχήν καλούμενος Ξενών, κείμενος μεταξύ τών νικών τής άγίας Ειρήνης και τής άγίας Σοφίας έσεμνύνετο με τó όνομα του έν άγίοις Σαμφών του Ξενοδόχου, όστις Πατριάρχης τήν άξίαν και εκ τών πρωτίστων ευγενών, άφιέρωσεν όλον αυτό τόν βίον εις περιθαλψιν τών πτωχών και άνεστίων. Άλλος έπίσημος άρχων, ό πρωτοβεστιάρχιος Ζωτικός, ό έξαιρέτως επικληθείς *Ορφανοτρόφος*, ως πρώτος άναδεχθείς τήν έπιστάσιαν ταύτην, άφιέρωθη ιδίως εις τών λωβών (λεπρών) τήν νοσοκομίαν, και κατετάχθη ώσαύτως εις τόν χορόν των άγίων.

Ός είδομεν έν τή άνωτέρω έπιστολή του κ. Παπαρήγοπούλου, οΐ Ξενώνες οΐτοι έχρησίμευσαν συγχρόνως και ως Νοσοκομεία, κυρίως τών άσθενούντων ξένων, και έν αυτοΐς ήσαν Ιατροΐ Θεραπεύοντες άμισθί τούς προσερχομένους. Γηροκομεία δέ και πτωχοτροφεία έκτισαν πολλοΐ βασιλείς και άρχοντες άμφοτέρων τών φύλων. Τήν λέξιν Ξενών εις τήν έννοϊαν του νοσοκομείου παρέλαβον ή λατινική και πολλαΐ τών νεωτέρων γλωσσών (hospitium, hôpital, κτλ.).

Δικαίως παρετηρήθησαν και έπηνέθησαν παρ' άπάντων τών επισκεφθέντων τήν σύγχρονον Έλλάδα περιηγητών τά ευεργετικά αΐττης καθιδρύματα, ών τó πρώτιστον κατά χρονολογικήν τάξιν είναι τó υπό του Καποδιστρίου καθιδρυθέν έν Αίγινη Όρφανοτροφείον. Έάν δέ λειφθή ύπ' όψιν ή έσχάτη έρήμωσις και πενία, εις τήν όποιαν τó έθνος διατέλει πρό πεντηκονταετίας, τó φαινόμενον τούτο είναι τώ όντι άξίον θαυμασμοΐ. Πλήν εκ τών άνωτέρω ό Έλλην άναγνώστης παρατηρεί, ότι οΐτω ένεργών άκολουθεΐ τας παραδόσεις τής Έκκλησίας του και του έθνους του. Και είναι μεν άληθές ότι πολλοΐ ευεργετικοΐ θεσμοΐ άπολύτου άνάγκης έλλείπου-

σιν είσέτι παρ' ήμΐν, οΐ δέ πλείστοι τών ύπαρχόντων παρουσιάζουσιν είσέτι πολλας άτελειας, πλην τά έν όλίγω χρόνω έλευθέρας ύπάρξεως κατορθώθεντα πείθουσιν, ότι και τά έλλείποντα θά γίνωσι, και τά κακώς κείμενα θά βελτιωθώσιν. Μή λησμονώμεν δέ, ότι οΐτε έπ' αΐτων τών ζοφερωτέρων τής ιστορίας του έποχών έπαυσεν ό έλληνισμός νά εκδηλοΐ τας ευεργετικές τάσεις του.

ΠΕΡΙ ΜΝΗΜΟΝΙΚΟΥ

Έν τινι τών τελευταίων συνεδριάσεων τής έν Παρισίοις Έταιρίας τής βιολογίας ό διδάκτωρ Κ. Δελωναι άνέγνω περίεργον μελέτην περί μνημονικου. Ό σοφός φυσιολόγος ώμίλησε περί άπασών τών ψυχικών δυνάμεων του ανθρώπου, άλλ' ήμεις περιοριζόμεθα εις όσα ειπε περί του μνημονικου.

Έν τή ζωϊκή κλίμακι ό ίππος διακρίνεται διά τήν λίαν άνεπτυγμένην αΐτου μνήμην τών τόπων. Όλος ό κόσμος γνωρίζει πλείστα όσα παραδείγματα ίππων, οΐς άπώλεσαν οΐ επιβάται των, και οΐτινες επανεΐθρον εύκόλως τόν δρόμον των. Έξοχον παράδειγμα του είδους τούτου, μαρτυροΐν θαυμάσιον και άληθές παρατηρητικόν, είναι ό ίππος του Ίθανόη έν τώ γνωστώ μυθιστορήματι του Βάλτερ-Σκότου. Μνήμην εκπληκτικήν έχει και ό έλέφας καθ' εκάστην δ' εξιστοροΐνται γεγονότα επικυροΐντα όσα αναφέρει θαυμάσια περί του βασιλέως τούτου τών παχυδέρμων ό Πλούταρχος και ό Αϊλιανός. Εΐδη τινά σκύλλων, πρό πάντων δ' οΐ επιλεγόμενοι *λουλοΐ*, έχουσι θαυμασίως άνεπτυγμένον τó μνημονικόν όρμέμφυτον, και μάλιστα τήν λεγομένην παθολογικήν μνήμην, ήτοι τήν μνήμην ών πάσχει τις ευάρεστων ή δυσάρεστων. Πάντα ταΐτα επικυροΐσι τήν γνώμην του Πλουτάρχου, ότι όλιγώτερον άπέχει ζών ζώου, παρά άνθρωπος άνθρωπου.

Τó πνεΐμα του ανθρώπου δύναται νά προμοιωθή πρός κλειψύδραν, ής τó έν δοχείον κατέχει ή μνήμη, και τó άλλο όλαι αΐ έπίλοιποι δυνάμεις. Όταν τó έν τών δοχείων κενούται, τó άλλο πληροΐται. Ό νόμος οΐτος άποδεικνύεται από πλείστα όσα γεγονότα. Η γυνή π.χ., φυσιολογικώς κατωτέρα του άνδρός ως προς τήν ανάπτυξιν του έγκεφαλου, έχει άσυγκρίτως πλείστον μνήμην. Είναι γνωστόν ότι αΐ ύποκρίτριαι άποστηθίζουσιν εύκολώτερον τά πρόσωπα των παρά τούς ύποκριτάς· αΐ μαθήτριαι τών σχολείων εύδοκιοΐσιν εις τας εξετάσεις πλείστον παρά οΐ μαθηταΐ. Άλλά μήν ποσάκις εις τας εξετάσεις τó μνημονικόν είναι οΐτως ειπεΐν ή θεΐα Πρόνοια τών ανοήτων! Δύναται νά ειπή τις ότι έν τώ οικήματι του γυναικειου έγκεφαλου ή μνήμη εξαπλώνεται και καλοκάθηται με τóσην άνεσιν, ώστε σφετερίζε-

ται τόν χώρον και άλλων δυνάμεων, οΐον τής κρίσεως. Τούτο έννοεί και ό φιλόσοφος Μαλεβράγγιος λέγων «Αΐ γυναΐκες δέν βλέπουν παρά τόν φλοΐον μόνον των πραγμάτων».

Τά πάντα άλλως άποδεικνύουσιν, ότι τó μνημονικόν, κληρος άναφαίρετος τών κατωτέρων όντων, είναι δύναμις έγκεφαλική δευτέρας τάξεως, και γνώρισμα οΐτως ειπεΐν τής διανοητικής άδυναμίας. Όταν και τά μερικά είναι μνημονικώτερα τών νεανίσκων, τά άσθενέστερα όντα τών ίσχυροτέρων, οΐ χωρικοί τών άστών, οΐ εκκλησιαστικοΐ τών λαϊκών, οΐ δικηγόροι τών Ιατρών, οΐ μεσημερινοΐ τών βορείων. Εΐνε τις μνημονικώτερος όταν είναι νήστις παρά μετά τó δείπνον, τó πρωΐ παρά τó έσπέρας, τó θέρος παρά τόν χειμώνα. Οιαδήποτε μάθησις και μελέτη άδυνατίζει τó μνημονικόν, όταν και οΐ άγράμματοι είναι μνημονικώτεροι παρά τούς λογίους.

Ο ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

Έν πόλει τινι γαλλική έσχάτως Ιατροΐς τις προσεφέρθη δωρεάν νά έμβολιάζη πάντα τόν βουλόμενον, άλλά πολλοΐ δέν ήθέλησαν νά ώφεληθώσιν έν τής δωρεάς ταύτης, προσασίζόμενοι ότι ό πυρετός, άν επιφέρει ή έγγείρησις, δύναται νά φέρη και τήν εύλογίαν. Τούτο είναι πρόληψις, ήτις πρέπει νά καταπολεμηθή πάση δυνάμει, διότι είναι κίνδυνος νά καταστήση βαθμηδόν άγονός και ματαίως τας προσπάθειας τής επιστήμης κατά τής φοβεράς ταύτης άσθενείας.

Ίδωμεν λοιπόν, άν τρώντι ό εκ του έμβολιασμοΐ πυρετός δύναται νά επιφέρει τήν εύλογίαν. Συμβαΐνει πολλάκις όταν αναφανώσι τά εξανθήματα τά εκ του έμβολιασμοΐ, ν' αναφανώσι συγχρόνως και τά εξανθήματα τής εύλογίας. Και ιδού άμέσως οΐ γονεΐς κραυγάζοντες: «Ίδού τά άποτελέσματα του έμβολιασμοΐ!»

Μεγάλη, πολύ μεγάλη πλάνη! Έν τή περιπτώσει ταΐτη δέν ύπάρχει παρ' απλή σύμπτωσης, ήτις άλλως είναι λίαν ευεξήγητος.

Η εύλογία, όπως και πολλαΐ άλλαι ασθένειαι, έχει τήν λεγομένην περίοδον τής επώσεως. Καθ' ήν στιγμήν γίνεται ό έμβολιασμός, ό έμβολιαζόμενος αισθάνεται μικρόν τινα πόνον προξενούμενον από τούς νυγμούς του έμβολιασματος, καθώς και από τήν εισχώρησιν του βουτυρώδους μολύσματος, μεθ' ό παρερχονται τρεις ή τέσσαρες ήμέραι, καθ' ός ό έμβολιασθείς δέν αισθάνεται τίποτε, αΐ δέ 4-5 αΐται ήμέραι συναποτελοΐσι τήν περίοδον τής επώσεως. Άλλ' ή επώσις τής εύλογίας διαρκεί δικτά έως δώδεκα, ενίοτε μάλιστα και δεκαπέντε ήμέρας· ώστε καθ' ήν στιγμήν γίνεται ό έμβολιασμός, ό έμβολιαζόμενος εύρίσκεται υπό τó κράτος τής εύλογίας πρό πολλών ήμερών ήδη. Δέν πρέπει άρα νά νομίζωμεν ότι ό έμβολιασμός επέφερε

τήν εύλογίαν, ήτις ήδη ένυπάρχεν έντός του σώματος.

Άντι λοιπόν νά κατακρίνωσι τόν έμβολιασμόν, οΐ γονεΐς πρέπει νά μή αναβάλλωσιν εις αύριον τó έμβολιασμα τών τέκνων των. Και άλλοτε μεν καλόν είναι νά περιμένωσι τήν ηλικίαν τών τριών μηνών διά τó έμβολιασμα των, άλλ' έν καιρώ επιδημίας δέν πρέπει νά έχωσι τήν ιδέαν, ήτις και αΐτη είναι πρόληψις, ότι τó έμβολιασμα δέν ενεργεί εις σώμα λίαν τρυφερόν.

Σημειωτέον δέ, ότι και προσβεβλημένον ήδη άν είναι τó σώμα από τήν εύλογίαν, ό έμβολιασμός ώφελεί, και άν ήδη έφάνησαν τά πρώτα συμπτώματα τής νόσου.

Εΐρήσθω δ' έν παρόδω, ότι τó έμβολιασμα είναι προσυλακτικόν κατά τής μαύρης εύλογίας, όπως και κατά τής κοινής κακοήθους. Όταν ό έμβολιασμός είναι πρόσφατος και διαρκή άλόμη ή επιβρόση του βουτύρου, δέν προσβάλλεται τις από τήν μαύρην εύλογίαν, σπανίως δέ από τήν κοινήν, ήτις όμως και άν επέλθη, δέν είναι πλέον θανατηφόρος.

Νέα βιομηχανική χρΐσις τής

ΥΕΛΟΥ

Έφημερίς άγγλική, άφιερωμένη εις τας πρακτικές επιστήμας, αναφέρει τó νέον τούτο και όλίγον γνωστόν γεγονός, ότι ή ύελος δύναται νά κοπή έντός του ύδατος εύκολώτατα και καθ' όλα σχεδόν τά σχήματα με άπλουδ ψαλίδιον.

Πρός έπίτευξιν δέ τούτου πρέπει νά τηρηθώσι μόνον οΐ εξής δύο όροι: πρώτον πρέπει νά κρατη τις τήν ύελον έν τώ ύδατι εις ακριβώς όριζόντιον θέσιν, καθ' ήν στιγμήν τήν κόπτει με τó ψαλίδιον· και δεύτερον, διά ν' αποφύγη τόν κίνδυνον τής θραύσεως, ν' άρχίση τó ψαλίδισμα από τας άκρας, αποκόπτων μικρά τεμάχια από τας γωνίας και τας πλευράς, μέχρις οΐ φθάση κατά μικρόν εις τó σκοπούμενον σχήμα.

Εΐδη τινά ύελων κόπτονται καλύτερα, και ιδίως τά εύκαμπτα. Τó δέ ψαλίδιον δέν είναι άνάγκη νά είναι κοπτερόν, και εις τήν ενεργείαν του δέν φαίνεται νά επιδρά ή τοιαΐτη ή τοιαΐτη κατάστασις τών άκρων τής ύελου, άτινα πρόκειται νά ψαλιδισθώσιν. Όταν τó ψαλίδισμα επιτύχη, ή ύελος αποκοπτομένη καταπίπτει εις θρύμματα κατά μήκος τών λεπίδων τής ψαλίδος.

Η μέθοδος αΐτη είναι χρΐσιμος, όσάκις δέν έχει τις πρόχειρον άδάμαντα διά ν' αποκόψη ώσειδ ή κυκλικά τεμάχια, ει δέ και τής οΐτως αποκοπτομένης ύελου τά άκρα δέν έχουσι τήν επιθυμητήν εύκρίνειαν και λειότητα, δύναται νά χρησιμεΐση εις πολλας περιστάσεις.

Άλλ' ή σπουδαιότης τής ανακαλύψεως ταύτης είναι μικρά, συγκρινομένης πρός άλλην, γενομένην έσχάτως, ήτις θέλει βεβαίως προξενήση

ἐκπληξέν εἰς ὅσους δὲν παρακολουθοῦσι μετὰ προσοχῆς τὰς ὑπὲρ ἐννοίαν προσπάθειας, ὅσαι γίνονται ὅπως ἐφαρμολογῶσιν τὸ δυνατόν πλειότερον εἰς τὴν βιομηχανίαν ἢ ἐπιστήμην. Τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην ἔλαβεν ὁ κ. Σίμενς, καὶ πραγματεύεται περὶ αὐτῆς ἡ Βρετανικὴ Ἐπιθεώρησις.

Φαίνεται ὅτι εἰς τί πρᾶγμα ἠθέλησαν νὰ μεταχειρισθῶν τὴν ὕλην; Εἰς τὸ νὰ κατασκευάσωσι δοκοὺς, ἢ ἀντικαταστήσωσι διὰ μὲλινων τὰς ξυλίνους δοκοὺς τῶν σιδηροδρόμων, ἐφ' ὧν κατατείνονται, ὡς γνωστὸν, αἱ σιδηραὶ ἢ χαλύβδινα τροχία.

Ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὕλη σκληρύνεται δι' εἰδικῆς μεθόδου, ἄλλως παρὰ τὴν τοῦ κ. Δε-λα-Βαστί, ἣτις διαφέρει οὐσιωδῶς κατὰ τοῦτο, ὅτι, ἐάν ἢ κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην παρασκευάζομεν ὕλην θραυσθῆ, θραύεται ὡς ὁ γυτὸς σιδηρός, καὶ δὲν διασκορπίζεται εἰς θρύμματα ἀπειράριθμα.

Χρῆσιν τῶν ὑελίνων τούτων δοκῶν ἔλαβεν ἐν Ἀγγλίᾳ πρῶτος ὁ κ. Ἀμιλτον Λίνδσαιν Βούκναλλ, πρῶτος ἐσχάτως ἐλόκληρον σπειρὰν ἐν Στρατφόρδῃ κατὰ τὴν γραμμὴν τοῦ βορείου μητροπολιτικοῦ σιδηροδρόμου. Αἱ δοκοὶ αὗται εἶνε ἀπαράλλακτοι κατὰ πάντα μὲ τὰς πρῆν ξυλίνους, τεμάχια δὲ ὑέλου ἐπιμήκη καὶ τετραπλευρᾶ, ἔχοντα πλάτος 4 δακτύλων καὶ πάχος 6, μὲ τὴν ἄνω δὲ πλευρὰν ἐσχηματισμένην οὕτως, ὥστε νὰ προσαρμόζονται ἀκριβῶς εἰς αὐτὴν ἢ περιφέρεια τῶν τροχῶν τῆς ἀτμαμάχης.

Τὸ μήκος τῶν εἶνε 3 ποδῶν, καὶ διὰ νὰ μὴ συμβῆ κατακάθισμα εἰς τὸ μέρος, καθ' ὃ συναρμολογῶνται πρὸς ἀλλήλας, ὑποτίθεται ὑποκάτω ἐκάστης συναρμογῆς πλάξ ὑελίνη ἔχουσα μήκος 10 δακτύλων καὶ πλάτος 3, πάχος δὲ ἐνός καὶ ἡμίσεος, ἣτις συγχρόνως γρησιμεύει καὶ εἰς τὸ νὰ συγκρατῆ τὴν τροχίαν δι' ἰδίου τινὸς συνδέσμου, οὗ ἔνεκα καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς διατρυπήσεως τῶν ὑέλων ἐκλείπει ὅλως.

Ἡ ἐξέλεξις τῆς στερεότητος τῶν νέων τούτων δοκῶν ἐγένετο ὡς ἑξῆς. Ἐπὶ σειρὰς ὑποστηρικμάτων ἀπεχόντων 30 δακτύλους ἀπ' ἀλλήλων, ἐπετέθησαν αἱ ὑελίνοι δοκοὶ, αἵτινες ὑπέστησαν βάρος 3 ἀμφυρέων, τουτέστιν ἔχουσι τὰ 2/3 περίπου τῆς στερεότητος τῶν κοινῶν δοκῶν. Ἄλλ' ἂν ἔχουσι τὸ μικρὸν τοῦτο μειονέκτημα ὡς πρὸς τὴν στερεότητα, πλεονεκτοῦσιν ὅμως, ἐννοεῖται, τῶν παλαιῶν δοκῶν καθ' ὅτι δὲν ὑφίστανται φθορὰν, καὶ δύνανται νὰ διαρκέσωσιν ἐπ' ἀπειρον.

Ἡ τιμὴ τῆς ἀπεσκληρυμένης ταύτης ὑέλου εἶνε ἢ αὐτὴ σχεδὸν μὲ τὴν τοῦ γυτοῦ σιδηροῦ· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ εἰδικὸν βάρος αὐτῆς εἶνε ὑποτριπλάσιον, ἢ ὀλίγη δαπάνη τῆς παρασκευῆς οἴουδ' ἂν ποτε ἀντικειμένου ἐκ τῆς ὕλης ταύτης, εἶνε πολὺ μικρότερα.

Ἡ μελέτη τοῦ ἀντικειμένου τούτου πρέπει νὰ γείνη βεβαίως ἐτι μᾶλλον ἐπισταμένως. Ἀλλὰ τὰ μέγιστα τοῦδε γινόμενα δικαιούσιν ἡμᾶς νὰ προσδοκῶμεν τὰ βέλτιστα ἐκ τοῦ νέου τούτου βιομηχανικοῦ προϊόντος.

ΑΘΗΝΑΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

IZ'

Τῆς Κυριαχίας, εἰς Παρισίους.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 17 Φεβρουαρίου 1880.

Δόξα τῷ Θεῷ, ἔγω σήμερον νὰ σοῦ γράψω καὶ κάτι τί ἄλλο, ἐκτὸς χορῶν καὶ ἐσπερίδων· τόσον δὲ περισσότερο χαίρω, ὅτι μ' εὐνόησεν αὐτὴν τὴν φορὰν ἢ τύχην, ὅσον γνωρίζω, πῶς ἐνδιαφέρεσαι εἰς φιλολογικὰς ὁμιλίας, καὶ πόσον σ' ἀρέσκει ἡ καλὴ καὶ ἀληθὴς μουσικὴ. Βεβαιωθῶ λοιπὸν νὰ σοῦ μεταδώσω ἀτελῶς τὴν εὐχαρίστησιν, τὴν ὁποίαν ἠσθάνθη τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ἐκ φιλολογικῆς διατριβῆς, ἣν ἀπήγαγε τὴν ἐσπέραν τῆς Τετάρτης ὁ κύριος Γ. Βερναρδάκης ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ Παρισσῶν, καὶ ἐκ μουσικῆς ἐσπερίδος, εἰς ἣν ὁ κοινὸς ἡμῶν φίλος κύριος Δ. συνεκάλεσε τὴν ἐπαύριον Πέμπτην εὐάριθμον ἀνέγνωσιν φίλων.

Καὶ αἱ δύο αὗται ἐσπερίαι διατριβαὶ ὑπῆρξαν δι' ἐμὲ οὐ μόνον εὐχάριστος ἀνακούφισις ἀπὸ τοῦ χορευτικοῦ πανδαιμονίου, ὅπερ κατέκλυσε ἐφέτος τὰς Ἀθήνας, ἀλλὰ καὶ ἀπόλαυσις ἀληθῆς, ἐξ ἐκείνων αἵτινες καὶ διαρκούσαι θέλωσι τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν, καὶ παύουσαι καταλείπουσιν ὅπισθεν τῶν ἀνάμνησιν ἱλαρὰν καὶ γλυκύθυμον, ἣτις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶνε τέρψις, ὡς εἶνε τέρψις τὸ ἡδύπνον ἄρωμα ὅπερ ἀφίπει κατόπιν τῆς ὠραίας γυνῆ, ὡς εἶνε τέρψις ἢ διάθεσις χλοερὰς ἀτραποῦ

ou le vent balaya des roses,

κατὰ τὴν ὠραιότατην ἔκφρασιν τοῦ Sully Prudhomme.

Ὁ Κ. Βερναρδάκης, τὸν ὁποῖον δὲν εἶνε ἀπίθανον νὰ ἐγνωρίσεις εἰς Παρισίους, ὅθεν πρὸ δύο περίπου μηνῶν κατήλθεν εἰς Ἀθήνας, εἶνε νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ γνωστοῦ ποιητοῦ τῆς Μερόπης καὶ ἄλλοτε διαπρεποῦς καθηγητοῦ τῆς ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Δόκιμος δ' ἐπίσης φιλόλογος καὶ διὰ σπουδαίων ἤδη ἔργων τιμησας τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, κατέδειξε τὴν παρελθούσαν Τετάρτην ἐν τῷ Παρισσῶν, ὅτι καὶ ποιητικὴν ἔχει τὴν ψυχὴν ὡς ὁ πρεσβύτερος αὐτοῦ ἀδελφὸς καὶ τὴν χάριν τοῦ λόγου ἴσην σχεδὸν πρὸς ἐκείνον. Θεμα τοῦ λόγου, ἢ μᾶλλον ἀφορμὴν αὐτοῦ, ἔλαβεν ἀνεκδοτὸν τὴν ἀπόσπασμα τοῦ Εὐριπίδου, ὅπερ, δημοσιευθὲν πρότινος ἐν Παρισίοις, πολὺν φυσικῶς ἐπροξένησε πάταγον μεταξὺ τῶν ἑλληνιστῶν τῆς Δύσεως καὶ πολλὰς προσκλήσεις συζητήσεως, καὶ μεγάλως διήρσε τὰς γνώμας τῶν σοφῶν, περὶ τοῦ τίς ἦτο ἀρὰ γὰρ ἢ ἀπολεσθεῖσα τραγωδία τοῦ

δραματικωτάτου τῶν ἀρχαίων ποιητῶν, ἢς ἀπετέλει μέρος τὸ ἀνευρεθὲν λείψανον. Δὲν περιμένεις βεβαίως νὰ σοῦ μνημονεύσω τὰς γνώμας τῶν ξένων φιλολόγων, οὐδὲ τοὺς λόγους δι' ὧν κατεπολέμησεν αὐτὰς ὁ Ἕλληνας συνάδελφός των. Τὸ πρᾶγμα ὁ ἀπέβαινε πολὺ σοφόν, σοφώτερον ἀναμφιβόλως καὶ σοῦ καὶ ἐμοῦ. Ὅταν σοῦ ἀναφέρω ἀπλῶς, ὅτι κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Κ. Βερναρδάκη τὸ δημοσιευθὲν ἀπόσπασμα ἀνήκει εἰς τὴν τραγωδίαν τοῦ Εὐριπίδου «Ἀνδρομέδαν», τῆς ὁποίας ὑπάρχουσιν ἤδη γνωστὰ καὶ δημοσιευμένα πενήτηντα περίπου ἄλλα ἀποσπάσματα, πολὺ ὅμως μικρότερα καὶ ἀσπρότερα, εἶνε νομίζω τοῦτο ἀρετὸν διὰ τὴν φιλολογικὴν σου περιέργειαν. Ἴσως ἴσως δὲ καὶ αὐτὸ θὰ σοῦ εἶνε ἀδιάφορον, διότι οὐδεὶς πιθανῶς ὑπάρχει λόγος νὰ ἀνησυχῆ, ἂν εἰς τὰ σωζόμενα μέγιστα τοῦδε δίστιχα ἢ τετραστίχα ἀποσπάσματα ἀπολεσθεῖσαις ἀρχαίαις τραγωδίαις προστέθῃ καὶ ἄλλο νέον, ἔστω τοῦτο καὶ τεσσαρακοντάστιχον, ἔστω καὶ ὠραῖον ἀληθῶς ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν. Ὅ, τι ὅμως βεβαίως δὲν θὰ σοῦ εἶνε ἀδιάφορον, ὅτι πολὺ θὰ ἐπεθύμεις νὰ ἤκουες καὶ σὺ ὅπως ἤκουσα καὶ ἐγώ, εἶνε αὐτὴ ἢ ἀπολεσθεῖσα τραγωδία τοῦ Εὐριπίδου τῆς προδήλως καὶ ἀδιστακτικῶς, —κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην, — ἀπετέλει μέρος τὸ δημοσιευθὲν ἐσχάτως τεμάχιον. — Καὶ τοῦ λοιποῦ, ὁ ἀναφωνήσας, εὐεθέη αὐτὴ ἢ τραγωδία; καὶ πῶς δὲν μοῦ τὸ λέγεις τόσον ὠραῖον; — Δὲν εὐεθέη, φίλη μου, δυστυχῶς· εὐτυχῶς ὅμως ἀνεπλάσθη συγκολληθεῖσα ἐν τῶν ἀμόρφων ἐκείνων λειψάνων, ἀνεδημιουργήθη οὕτως εἶπειν ἐκ τοῦ μὴ εἶναι ὑπὸ τῆς καλλιτέχνου χειρὸς τοῦ νεαροῦ φιλολόγου, ἄριστον δὲ σχεδὸν οὕτω καὶ καλλιμορφον ἀνεπτύχθη πρὸ τῶν ἐκθάμβων ἀκρατῶν τὸ ὠραῖον ἐκεῖνο ἔργον τοῦ μεγάλου τραγικοῦ, ὅπερ ὁμοσφῶως κατέτασσον οἱ ἀρχαῖοι μεταξὺ τῶν ἀριστουργημάτων του. Δὲν ἤξεύρω ἂν σ' ἔτυχέ ποτε — καὶ θὰ σ' ἔτυχῃ βεβαίως — νὰ ἴδῃς ποῦ ἀναπλαστικὴν εἰκόνα ἀρχαίου μνημείου, ἐξ ἐκείνων ἃς οἱ Γερμανοὶ ἰδίως ἐπιτηδεύονται, οἱ ἐπιστημονικῶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παιδεύοντες τὴν καλλιτεχνικὴν των γραφίδα. Τὸ κατ' ἐμὲ, ἐνθυμοῦμαι ἐτι καὶ θὰ ἐνθυμοῦμαι πάντοτε μετ' ἴσης συγκινήσεως τὴν βαθεῖαν καὶ γοητευτικὴν ἀληθῶς ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν μοῦ ἐπροξένησεν ὠραία τις τοιαύτη εἰκὼν τῆς Ἀκροπόλεως, γεγραμμένη ὑπὸ τοῦ Graeb ἀνωθεν τῆς εἰσόδου τῆς ἑλληνικῆς αἰθούσης τοῦ ἐν Βερολίῳ Μουσείου. Ὅρας ὀλοκλήρους ἐμείνα θεωμένη τὴν χαριστάτην ἐκείνην καὶ πλήρη ἀληθοῦς ἐμπνεύσεως ἀνάπλασιν τῶν ἀμιμήτων ἀριστουργημάτων, ἅτινα ἐκάλυπνον πρὸ αἰῶνων τὸν ἱερὸν βράχον τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοσοῦτον ἐπὶ στιγμὴν ἐλησμόνησα καὶ τὰ κύκλω μου γύψινα ἐμαγεῖα ἑλληνικῶν ἀγαλμάτων καὶ τὴν μακρὰν μου — ἐπὶ τῆς πα-

τρίας γῆς — λυπηρὰν τῶν ἐρειπίων πραγματικῶτητα, τοσοῦτον ἐν παραδόξῳ ἐστάσει ἀνωθείην ἀνεπαισθήτως εἰς τῶν ἀνείρων τὸν κόσμον, ὥστε ὑπέλαβον τὴν εἰκόνα πιστὴν μᾶλλον τῆς ἀληθείας ἀντιγραφὴν ἢ ἀνάπλασιν τοῦ μὴ ὑπάρχοντος, καὶ ἤλπισα ὅτι ἐπανερχομένη εἰς τὰς Ἀθήνας ἠθελὸν ἐπανείρει τὴν Ἀκροπόλιν μου λαμπρὰν καὶ ἀπαστράπτουσαν ἐκ κάλλους καὶ νεότητος, ὅποιαν εἶχε φαντασθῆ καὶ γράψει αὐτὴν ὁ Γερμανὸς ζωγράφος ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ βερολινεῖου Μουσείου. Τοσαύτη ἦτο ἡ μαγικὴ δύναμις τῆς εὐλαβοῦς ἐμπνεύσεως τοῦ καλλιτέχνου, οὐτινος ἢ γόησσα καὶ εἰδήμων γραφίς εἶχεν ἐμφυσήσει ζωὴν εἰς τοὺς συντριμμένους λίθους, ἀνιδρύουσα ἐπὶ τοῦ βάρους τας τὴν πρόμαχον, ἀναστρέφουσα τοὺς πεπτωκότας κίονας τοῦ Παρθενῶνος, ἐπαναφέρουσα εἰς τὴν ζωφόρον αὐτῶν τὰ σολήματα τοῦ Ἑλγιν, καὶ συμπληροῦσα τὸν ἀπωφρατισμένον ὄμιλον τῶν σεμνῶν Καρυατίδων, ὡς λέγει που Ἕλληνας ποιητῆς, ὃν παρέτρεψε δυστυχῶς εἰς ἀκωνθώδεις τρίβους ἢ δημοσιογραφία:

Τοῦ Παρθενῶνος θεῶν τὰς στήλας πεπτωκυίας,
τὸν πλάττω ὡς τὸν ἐπλασεν ἀκαίριον ὁ Φειδίας

ὁ πλάστης οὗτος τῶν θεῶν
καὶ πᾶν ἐκπλύνων λείψανον τῶν δουλικῶν κηλίδων,
κοσμῶ καὶ μὲ τὴν λείπουσαν ἐκ τῶν Καρυατίδων
τοῦ Ἐρεχθίδος τὴν νᾶον.

Τοιαύτη περίπου ὑπῆρξε καὶ ἡ ἐντύπωσις, ἣν μοὶ ἐπροξένησε τὴν παρελθούσαν Τετάρτην ἢ ὑπὸ τοῦ Κ. Βερναρδάκη ἀνάπλασις τῆς «Ἀνδρομέδας» τοῦ Εὐριπίδου. Ἀκούουσα αὐτὸν συνθέτοντα μετ' εὐλαβείας τὸ ἀπολεσθὲν δράμα ἐκ τῶν περισωθέντων λειψάνων του, συγκαλλῶντα οὕτως εἶπειν καὶ προσαρμόζοντα τὰ μικρὰ ἐκεῖνα συντριμματα, ἀναπληροῦντα τὰ κενὰ διὰ λόγου ποιητικοῦ, ἐγχαρτοῦς καὶ ἀρχαίως πρεποῦς ἔχοντος τὸ κάλλος, ὑποβάλλοντα ἐκάστοτε τὸν προσήκοντα λόγον εἰς τοῦ Περσέως, τῆς Ἀνδρομέδας καὶ τοῦ Κηφείως τὸ στόμα, καὶ τὴν προσήκουσαν συμβουλήν καὶ κρίσιν εἰς τὰ χεῖλη τοῦ κορυφαίου τοῦ χοροῦ, ἐνόμισα πρὸς ὄραν ὅτι ἀνέλυε μᾶλλον ὑπάρχουσαν καὶ σωζομένην τραγωδίαν ὁ ῥήτωρ, κ' ἐφαντάσθη ὅτι, ἐπανερχομένη εἰς τὴν οἰκίαν μου καὶ ἀνοίγουσα τὸν Εὐριπίδην, ὅ' ἀνεύρισκον ἐντὸς αὐτοῦ τὴν Ἀνδρομέδαν ἐλόκληρον, οἶαν πρὸ μικροῦ εἶχεν ἀναπλάσει αὐτὴν ὁ Κ. Βερναρδάκης. Τοσοῦτον εἶχε τὸ γόητρον ἢ ἐπιστήμων φαντασία τοῦ λαλοῦντος, τοσαύτην εἶχε τὴν χάριν ὁ λόγος του, τοσοῦτον ἦτο ἀληθὴς καὶ βαθεῖα ἢ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἐνσάρκωσις τοῦ δράματος.

Τί λέγεις τώρα; Δὲν θὰ ἐπεθύμεις καὶ σὺ νὰ ἦσο ἐκεῖ καὶ νὰ τὸν ἤκουες; Παρηγορήσου ὅμως. Ὁ λόγος τοῦ νεαροῦ ἀλλὰ διακεκριμένου ἤδη φιλολόγου θέλει δημοσιευθῆ προσεχῶς, καὶ δύναται τότε ν' ἀπολαύσῃς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ὅσῃν ἐγὼ ἀπῆλαυσα ἐκ τῆς ἀκροάσεως εὐχαρί-

στησιν. Θέλεις δὲ βεβαίως πεισθῆ καὶ σύ, ὡς ἐγὼ ἐπίστην, ὅτι ὁ τόπος ἡμῶν, ὁ πάντων ἀφρονῶν ἀλλὰ καὶ πάντων σπανίζων, ἀπέκτησεν ἐπιστήμονα τῶν γραμμάτων οὐχὶ συνήθη, οὐδ' ὅμοιον πρὸς τὸ πολὺ πλῆθος τῶν ἡμετέρων φιλολόγων, ὧν ἡ περὶ τὰς λέξεις σοφία οὐδὲν σχεδὸν ἄλλο κατώρθωσε δυστυχῶς μέχρι τοῦδε, ἢ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς πολλοὺς ἀποστορῶν μᾶλλον ἢ ἔρωτα πρὸς τὰ ἀθάνατα ἔργα τῶν παλαιῶν, ἅτινα εἰς τοῦτο καὶ μόνον κρίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χρῆσιμα, εἰς τὸ ν' ἀσκῶσι δίκην πτωμάτων τὰ μικροσκοπία τῆς κριτικῆς καὶ τὰ μαχαίρια τῆς γραμματικῆς ἀνατομίας. *Ἐχει καὶ ὁ Κ. Βερναρδάκης μικροσκοπίον, καὶ διὰ πολλῶν ἡδῆ κατέδειξεν, ὅτι διζυγέστατος εἶνε τοῦ μικροσκοπίου του ὁ φακός· ἀλλ' ἔχει ὅμως καὶ ὀφθαλμόν, ὀφθαλμὸν ψυχῆς συνάμα καὶ καρδίας, καὶ τοῦτο εἶνε δι' ἐμέ, τὴν μὴ σοφὴν, ἢ μεγίστην του σοφία.

Δὲν μοῦ περισσεύει, βλέπεις, χάριτος διὰ τὴν μουσικὴν ἐσπερίδα. Ἄλλὰ ce qui est différé n'est pas perdu. Ἐπιφυλάξου διὰ τὴν προσοχὴν ἐβδομάδα.

ΣΟΦΙΑ.

Γνώμη καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωγίου.]

407.

Ἄσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ καταγελαστότερος ἐνώπιον ἑαυτοῦ γίνεται ὁ εἰς τὰ πανουργήματα τῶν ἄλλων ἐμπύπτων, ἢ ὅσον αὐτοὶ καταγέλαστοι αὐτῷ φαίνονται, ὅταν ἐμπλέκωνται εἰς τὰς παγίδας αὐτοῦ.

408.

Ἐξ ὅλων τῶν καταγελάστων ἐλαττωμάτων τῶν πάλοι ποτὲ ἐρασμίων γυναικῶν, τὸ μᾶλλον ἐπικίνδυνον εἶναι τῆς παραμῆς αὐτῶν ἢ ἐπιλησμοσύνη.

409.

Πολλάκις ὁ ἄνθρωπος ἠθέλην ἐντρέπεσθαι καὶ διὰ τὰς ἀρίστας αὐτοῦ πράξεις, ἐὰν ὁ κόσμος ἐγίνωσκεν ὅλα τὰ αἴτια, ἐξ ὧν αὐταὶ προῆλθον.

410.

Τὸ μέγιστον τῆς φιλίας κατόρθωμα δὲν εἶναι ἢ πρὸς φίλον φανέρωσις τῶν ἡμετέρων ἐλαττωμάτων, ἀλλ' ἢ πρὸς αὐτόν ἀποκάλυψις τῶν ἐλαττωμάτων αὐτοῦ.

411.

Δὲν ὑπάρχουσι ἐλαττώματα ἀσυγχωρητότερα τῶν τρόπων, δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος προσπαθεῖ νὰ ἀποκρύψῃ αὐτά.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐσπερινὴν συναναστροφὴν τοῦ προέδρου τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας Γρεβὺ ὅλα τὰ παράθυρα ἔφερον παραπετάσματα Γοβελίνεια μεγάλης ἀξίας.

Τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἀνέμνησεν εἰς πολλοὺς

τὰ ἐγκαίνια τῆς κατὰ τὴν πλατεῖαν Ἐὐλῶ σίκας τοῦ Ἀλεξάνδρου Δυμά, πατρὸς, ὅτε οὗτος ἐκάλεσεν εἰς δεῖπνον τὰς κυριωτέρας ἠθοποιούς τῶν Παρισίων.

Ἐπειδὴ τὸ ἐστιάτοριον δὲν ἦτο ἀκόμη ἔτοιμον καθ' ὅλα, ἐζήτησεν ἀπὸ τῆν Ἐταιρίαν τῶν Ἰνδιῶν βαρύτιμα σάλικα, διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀύλαται τῶν θυρῶν καὶ ὡς διπλᾶ παραπετάσματα.

Μετὰ τὸ δεῖπνον μὲν τις τῶν κυριῶν τούτων, ἔξεκρεμάσασα ἐν τῶν σαλίων τούτων,

— Ἐσύρεις, λέγει, φίλτατε Δυμά, θὰ μὲ δανεῖσῃς ἐν ἀπὸ τὰ παραπετάσματα σου, — καὶ τὸ ἔλαβε.

Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἠκολούθησαν καὶ αἱ ἄλλαι, καὶ ἡ μικρὰ αὕτη ἱστορία ἐστοίχισεν εἰς τὸν Δυμᾶν 28,000 φράγκα!

Κυρίως τις, συνήθως ῥυπαρὸς καὶ ἀνίπτος, ἔλεγε κατ' αὐτὰς πρὸς τινὰ τῶν φίλων του·

— Ἐπιθυμῶ κ' ἐγὼ νὰ μεταμφιεσθῶ. Τί μὲ συμβουλεύεις νὰ φορέσω;

— Φόρεσε, φίλε μου, λευκὸν ὑποκάμισον.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Ἐἶνε παράδοξον ὅτι ἡ πολιτικὴ, ἥτοι ἡ κυβερνήσις τῶν ἐθνῶν, ἥτις εἶνε ἡ χαλεπωτάτη καὶ δυσχερεστάτη τῶν ἐπιστημῶν, εἶνε τὸ μόνον πρᾶγμα, ὅπερ ὅλος ὁ κόσμος νομίζει ὅτι κατέχει, χωρὶς νὰ τὸ σπουδάσῃ. Οἱ φοιτηταὶ, ὅσοι σπουδάζουσι νομικὰ καὶ ἰατρικὴν, δὲν νομίζουσι, ὅτι εἶνε ἱατροὶ καὶ νομομαθεῖς· καὶ ὅμως αὐτοὶ οὗτοι νομίζουσι, ὅτι εἶνε δεξιοὶ καὶ ἀλάναςτοι πολιτικοί, χωρὶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον νὰ σπουδάσωσι τι, μόνον δὲ καὶ μόνον διότι ἀνέγνωσαν μίαν ἐφημερίδα, ὄργανον φατριαστικῶν κόμματός τινος, διότι ἐφοίτησαν ἐπιμελῶς εἰς τὸ καφενεῖον, καὶ ἐνέκυψαν μετὰ προσοχῆς εἰς τὸ δαιμόν, καὶ ἐβρόδθησαν ἱκανοὺς κυαθίσκου καφέ. (Alphonse Karr).

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Γερμανὸς τις ἱατρός, βασιζόμενος εἰς πολυαριθμους παρατηρήσεις, ὅσας ἔκαμε κατὰ τὴν μακροχρόνιον ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός του, διατείνεται, ὅτι ἡ πρόωρος φαλακρότης προέρχεται πολλάκις ἐκ τῆς συνθησίας, ἣν ἔχουσι πολλοὶ νὰ βρέχουσι τὴν κεφαλὴν των, ὅσκις νίπτονται. Ἡ παροδικὴ, λέγει, αὕτη, ἀλλὰ συγνάκις ἀνανευομένη συνεπαφὴ τῶν τριχῶν μὲ τὸ ὕδωρ, προκαλεῖ περὶ τῶν τριχωτῶν παραφυάδων τὸν σχηματισμὸν λεπύρου σκληροῦ καὶ στερεοῦ καὶ τὴν συσώρευσιν λιπαρῶν οὐσιῶν εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς σωλήνας αὐτῶν. Ἐντεῦθεν δ' αἱ ρίζαι τῶν τριχῶν ἐξαφανίζονται χωρὶς πατὸ πλέον ν' ἀναφῶσι.